

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23933
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	71
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 71

IMPOSSIBILITY
TO
INDIGOPHORA

impossibility I असंभवः

KatySr, Mn, etc

अशक्यता, अशक्यत्वम् (with inf) Sarvad — गगनपुष्पम्

W — गगनकुसुमम्, गगनारविन्दम् Samkar 22.5

Tarkas 103

— वृक्षकुम्भम्

Kap

— वन्द्यापुत्रः

SamK, वन्द्यातनयः, वन्द्यासुतः, वन्द्यासूनु — m L.

II अभूतत्वम्

Comm on Kavyāḍ

— अयोगः

Comm on Kum 3.14

—

अस्थान

Divyāv

— मनुष्य,

शकुम्भम्

Samkhyas, Sch

—

मृषार्थकम्

W.

any i. शकुम्भक्षीरम्

W.

assertion of an i.

आहतम्

L

a flower in the

air (i.e. any i.) व्योमपुष्पम्

HParis' a hare's

horn (a term for an i.) शशविषाणम्

Bhartr, Kathas

etc i. of comprehending असंभावना

L a simile that

implies an i. असंभावितोपमा

Kavyad a term for

an i. मृगजलस्नानम्

attempting imposibi-

lities समाधि m.

to be an i. शशविषाणाय

Nom शशविषा-

पायत

Sarvad.

impossible adj I असंभव — असंभाव्य

MBh 13.272, etc — असंभावनीय Mricch, असंभावित

Kad — अशक्य KātyŚr, MBh, etc — दुर्लभ.

II अनुपपन्न — असत् f (आ) MBh 3.12255

seq

anything i. I शिशिर इ० Kusum — काकदन्तः

Jyot, etc — अभ्युपगम Naish — अम्बरपुष्पम्

— स्वचित्रम् Kathās 49.142.

II अभूतार्थः Sāh (v. 1.) — अविषयः

MBh 13.2207, Śak, Kathās — स्वल्पा Sis. x

i. to be composed (as a book) अशक्य

R 6.

17.8, Pāṇcat making i. निराशकर (in comp) Git 12.20

to think it i. that (with न) सम्भू caus सम्भावयति

(Pot with and without यद्, यच्च, यत्र, यदा, यदि, जातु

fut. with and without किं किल Pāṇ 3.3.145, etc, Sch.

impost n I बलि m Br, Mn, MBh, etc.

II भागधेयम् (also भागधेयः, भागधेया) Sak 2.12
13

an i. paid to Brahmnical class ब्रह्मकरः Inscr.

imposter n I पापपुत्रः

MBh, Pur, etc

— धर्मध्वज mfn

BhP (also धर्मध्वजवत्, धर्मध्वजिक

BhP, धर्मध्वजिन

Mn 4.95) — विप्रतारकः L.

II अनभि लक्षितः

— औपाधिकः

Car

कुयोगिन

m BhP

— कुहकः

Ap

द्विजलिङ्गिन

mfn W

— व्यपदेष्टु

mfn

W.

religious i.

११ नडाळ व्रतिन

(Pur) ११ नडाळ व्रतिक

(Mn, Kav, Pur) mfn, भण्डु तपस्विनa religious i.(applied to the 7 schismis)

सालिङ्गिन

m Jain.

imposture I विडम्बनम्, विडम्बना Kāv, Pur.

impotence I वेकीबता

Susr --- वेकीबतम्

EBh 2.1457 --- ^{११}कलकथम्

TS2, Susr, Hit --- षष्ठता,

षष्ठतम् Kathas --- पाण्ड्यम् Car.

II असम्भवः

ApGr --- दीर्घकम्

EBh, etc (v.1. ^{११}दीर्घकम्) --- निर्वीर्यता~~xxx~~ ~~xxx~~ Apast, Th --- ध्वजभङ्गः Susr --- पुंस्त्वदीयः

Gal --- वीरिहानि f. w. --- शमः TandBr --- शुक्रदीपः

L.

one whose generative organ hangs down from i. शमनीय-

मेघः ---

TandBr.

impotent adj I क्लीब f (आ) AV, VS, TS, SBr, Mn, etc

II अपारयत् (with inf. loc) — अबीज

Mn 9.79 — आसिक्थः Susr 1.318.8 — क्षीणशक्ति

— नष्टबीज L — निरिन्द्रिय f (आ)

AV, SBr, etc — निर्वीज — निर्वीर्य —

निर्वीर्य f (आ) Kathās — निःसत्त्व IBh, Kav, etc

— निष्कल L — निष्फल W — निरैतजस

IBh, Kav, etc — बेपुड f (आ) Sc, लण्ड —

पुद्बुदयारु

पुद्बु EV 10.155.4 — तादृशैतस m Kall on Mn 9.

79 — लघुप्रयत्न W — विदेव — शक्तिहीन

Hit .

not i. I अक्लीव Bear.

to be i. क्लीव cl 1 क्लीवत Pan 3.1.11, Pat

मदननशी VarBrS having an i. husband अशक्तभर्तृक

fishn an i. bul उक्ष्वेत m 33r i. (in a particular

manner) शाकीन f (आ) Nār.

i. man I पंडूः, पंडूकः Sāh, MarkP शाण्डः

Um 4.104, Schv

II दुर्बलः In 3.151 (v.l.), दुर्बल (born

without testicles) वातकपिण्डकः Car . ~~अशक्तभर्तृक~~

an i. man of a particular kind वातपुङ्गुः Pasar a kind

of semi-i. man

हृष्टयौनि

m Bhpr,

इष्यक

a particular kind of semi-i. man whose power is stimulated

through jealous feelings caused by seeing others in the act of

sexual union इष्यकः Sasr rendering i. धर्षः वा

kind of semi-i. man इष्याभिरति, इष्यारति, इष्याषण्डः

m car, Har, इष्यक a woman who has an i. husband वाक्षिमती

~~tex~~ impoverish vb I विधनीकृ, विधनीकरोति

Kathās.

भक्षयते

II भक्ष् cl 10 (ḍhātup 32.22) and in later language

also cl 1 (ḍhātup 22.27) भक्षति, भक्षते Kām.

wishing to impoverish I दास्युकाम

mfn pas.

impoverishing II निकर्तन

mfn M^h (Nīlak).

impoverished adj I दारिद्र्यभूत

Kathās 114.94

दुग्ध Das — निःस्वीकृत Var, निःस्वीभूत

Das.

II क्षीणधन — क्षीणार्थ Mricch — गत-

विभक्त, गतवित्तः — व्ययगुण IBh, व्ययगत .

impoverishing II निकर्तनम् .

impracticable adj I अशक्य

KātyŚr, MBh,

etc — — दुःशक्य .

II आविषह्य MBh, R 2.20.33 — असह्य

f (आ) MBh 3.12255 seq — — दुर्विषह्य MBh, R, BhP,

दुर्विषह्य MBh, R — निःसरणि Hcar.

imprecate vb I संशप् , संशपति , संशपते-

imprecation n I શાપઃ (ifc f આ) IBh, Kāv, etc

— શાપનમ AV — શાપ્તમ IBh, ~~kaak~~ K ath — શાપઃ

L, શાપથઃ (and શાપથમ હ અર્થવાદિ ifc f આ AV, etc)

II અનુવ્યાહતમ IBh — અભિશાસ (only instr

અભિશાસા) f R 10.164.3 — અભિશાસિ f RV, AV —

અભિષક્તુઃ (ifc f આ Nach 14.77) IBh — અભિષક્તુઃ L

— અવક્રોશઃ L — અવગ્રહઃ L — દુરાભાપઃ L

— દુરીક્ષણ L — પરાશાસ IBh, V — પરિમહઃ

L — વિરુક્ષણ mf (ર્શ) nL — શમઃ L — શાયઃ

caused by i. (as a disease) अभिशस्तक

Susr

(a sin) consisting in i. शपथ RV effect of i.

अभिशास्ति f RV, VS mutual i. व्याकक्राशी

Hear

retorted i. प्रतिशपः MBh, Kād, Pur an unjust i. मिश्या -

भिषङ्गः

MBh.

imprecatory II अभिचारिक mf (इ) n Kātyār

अभिचारिक mf (इ) n.

impregnable II परिवारास्थित

mfn 12.6250.

impregnate vb I रेतः सिन् , रेतः निसिन् , रेतः आधा

with loc — सिन् ' cl 6 (Dhātup 28.140) रिसिञ्चति,

रिसिञ्चते (once in RV 10.96.1 रिस्यते) RV, AV, Br, n.

II आधा, आदधाति, आधत्ते.

— प्रवी, प्रवेति RV, TS, AV, Kāth — वी caus

वाययति, वापयति Pan 6.1.55 — समाधा, समादधाति,

समाधत्ते

(with गर्भम्).

impregnated adj I सिक्त RV, etc.

II गृभीत AitBr 2.1.6 — प्रगाढ (ifc)

Susr — प्रवीत AV — प्रवेशिता Rivyāv.

not i. II अप्रवीता RV 3.55.5, 4.7.9, ŚBr, KātyŚr

(a mare) doubly i. (sc. by horse and male ass) द्विरतसु

TāndyaBr i. by सगर्भ f(आ) (abl or instr) Hariv,

Kathas, etc — (Indra) इन्द्रः ऋषभा AV 12.1.6 i. with

गर्भिन् (acc) ŚBr 6.8f, 11 or instr 14.9.4.21, RV 3.29.2

TS (f pl) गर्भिण्यः 2.1.2.6) etc i. with oil स्नेहविद्धः

L strongly i. with salt लवणप्रगाढ

Susr

to be i. (as a cow) प्रवय्या

Pan 6.1.83

to be i.

(as a female) उपसया

Pan 3.1.104.

impregnating adj I वृषन् .

II रेतस्वत

MaitrS

रेतिन् RV,

रेताथसु, रेताथा

RV, AV, TS, etc.

(a male ass) doubly i. (sc. mare and she ass)

द्विरेतसु Br.

impregnating I गर्भकारः

Asvār, Vait —

आथानम् Megh 3, etc.

II लक्ष्मणम् Das.

impregnation I गर्भाधानम्

(of loc) Bh 12.9648,

Ragh s Pan 3.3.71, Kaus'

वीर्याधानम्

Pancar

१११ रताथेयम् or, रताथा Kaus'

गर्भत्वम्

RV 1.6.4.

II उपपचनम्

R 6.28.8, AV 9.4.223

उपसरः

Pan

प्रजनः

In, Bh (rarely प्रजनम्

प्रजानिषेकः Ragh 14.60 .

anything ^{which} ~~with~~ causes i.

गर्भकरणम्

AV 5.25.6

desirous of i.

गर्भरस

f (आ) RV 1.164.8.

i. and the ceremony connected with it निषेकः

In, Var, Musr

i. of woman (especially of a brother's widow

as an act of duty) अभ्युपपत्ति

f L i.-rite गर्भस्थानम्

Tājñ 1.11, Grihyas 1.13h 3.Kaps a mantra producing i. गर्भवेदन

Vait, गर्भवेदिनी Mantr produced by i. उपसर्ज

Pat on Pan 6.2.83 producing i. गर्भदः for L the

time of i. गर्भकालः

Hariv, गर्भवेदन VarBrS.

impregnator I रेतःसक्तु m H Nilak --- निषेक्तु

BhP --- (of cows) सक्तु mfn Kull on n 3.150 ---

(of horses) सक्तु mfn Kull on n 3.150.

one who impregnates I सक्तु mfn Kullon n 3.150.

impregnatory adj I गर्भव

VS 23.19

having the impress of wisdom I

ज्ञानमुद्र

mfn W.

impress vb निपीड caus निपीडयति .

II आधा, आदधाति, आधत्ते (manasi,

hridaye, etc) निविश caus निवेशयति (मनसि,

हृदये) Var, Kāv, Pur.

to i. on the heart विनिवेश (with हृदये) caus

विनिवेशयति Rājats to i. on the mind मनसि with नि√धा

impressed adj I मुद्रित Kav, am.

II रूप्य Pan 5.2.120 — सनिर्वक्षित R.

having the mind deeply i. आक्रान्तमति to be i.

on the mind संस्थाप्य with येतसि

and gen.)

impressing II निवेदानम् (ifc f आ) arvad

न्यासः Kch, K av, etc --- विनिवेदानम् Yogas, Sch.

i. a seal on मुद्रितम् (loc) Hit.

one who lays down i.e. imprints (a footmark) II निधातृ

imprison vb I बन्ध caus बन्धयति Br, etc.

II आसिध् caus आसिधयति Comm on Yājñ.

ग्रह cl 9 गृह्णाति, गृह्णाति, गृह्णीते V, etc.

imprisoned adj बन्दिस्थित Kum -- कारागुप्त, कारास्थ

Nathas अवरुद्ध Yājñ 2.290, etc बद्ध Br, etc

आसिद्ध comm on Yājñ संयत Br, Bh, etc.

having the person i. अवरुद्धेदह BhP i. for a hundred

pieces of money शतनबन्धित to keep i. रथा caus

स्थापयति, स्थापयते (with वक्ष्ये).

to be i. I वक्ष्ये

Yajñ _____ ग्राह्य

Yajñ 2.267 and 283, MBh, etc.

imprisoning II ग्राहः

R 2.2.58.2.

Imprisonment n I वन्धनम् (वन्धनी L) Mn, Kathās

Pur _____ वन्धः Mn, MBh, etc _____ अवरोधः ~~MBh~~ Ap Comm on

Yājñ _____, अवरोधनम् Ap _____ निरोधः _____ निरो-

धनम् Mn 8.310 _____ संनिरोधः Bhⁿ _____ सम्प्रतिरोधकः

Yājñ.

II ग्रहः R 2.58.2 _____ निग्रहः Mn, MBh, R, Pañc, etc

_____ निग्रहणम् Bh _____ परोक्षधः Har.

i. by the king राजवन्धः Hariv i. for a year सैवल्यर-

निरोधः

Mn 8.375.

one who imprisons II असंयुक्त m comm on Yājñ .

improbability II असंगति f Sāh, Kpr etc .

improbable I असह्यसन्निभ mfn L.

improper adj I अनुचित — अनुપયુક્ત —

अन्यायिन्, अन्याय — अपन्याय Katy⁴Sr, ~~Sch.~~ Sch.

II अकार्य — अक्षम Jatakam —

अपरिस्थान — अभव्य — अवयनीय Mn 8.269

असदृश mf (ई) n (gāṇa चावदि q. v.) IBh 3.16061

aricch — असंप्रत IBh 1.6371, etc — असुन्दर Comm

on Mn 4.222 — अहित RV 8.62.3 — कुपय

परचीन Hear — वर्जनीय Mn, IBh, etc — विरूपक

mf (इका) Kad — विहित W.

anything i. आविषयः IBh 13.2207, Sak, Kathas behaving

improperly असदृशव्यवहारिन् contaminated by the

presence of improper persons अपाङ्गव्यवहारिन् Mn 3.183

doing what is in i. व्यभिचारिन् IBh, Kav, etc having i.

thoughts अन्यायमति

Bcar . 22

an i. act II अपक्रिया

— ९९ कोपीनम्

IBh 5.2684 (13.2491) — ९९ कोपीनम् Kad .

an i. action कर्तु n i. behaviour अनाचरणम्, अनाचारः

— असंप्रतिकता Balar.

i. conduct I अपचारः

II अचरणम् 'SBr — अनियमः — व्यवहारः

Nasy — दुर्नितभावः IBh 5.6007 — मिथ्याचारः Susr

an i. drink अपपानम् i. gift वृथादानम् In 8.139 i. in

behaviour अनाचार an i. look दुरवशितम् IBh 3.14669

the i. manifestation of a sentiment रसाभासः Sah i. manner of

goinr दुर्लभजितम् IBh 3.14669 i. nourishment मिश्याहारः

Susr an i. place अदेशः i. practice अव्यवहारः Hasy

i. regimen अपचारः

i. speech II अनुक्ति f — कनवादः Baudh —

परिपोषः .

i. to be done व्यंकीक

an i. tirtha अपतीर्थः, अपतीर्थम् i. to be said निर्वीज्य

~~व्यंकीक~~ i. to be uttered निर्वीज्यं अवान्य B, Kathas i. work

अकर्मन् the power of the knowledge of what is proper and

what is i. स्थानास्थानज्ञानबलम् Buddh.

improperly I अन्यायतः ind BhP.

II असांप्रतम् ind IBh 5.3255, etc — दुःखम्

ind | मिथ्या ind SBr, etc.

acting i. असम्भारिन् in 9.259 behaving i.

अपनीयन् mfn Kathas — अवर्तिन् IBh — विनय —

प्रमाथिन् W.

inpropriety I निर्युक्ति f — अन्यायः

— अनीति f .

II अननुष्ठानम् — अपरिस्थानम् Mālatim —

असंभवः KātyŚr, Mn, etc — असमञ्जसम् BhP, Pāncat, etc

— असामञ्जसम् Bad — आनर्थक्यम् L — दुर्जातम्

— वैषम्यम् Sarvad — व्यलीकता, व्यलीक —

त्वम् — स्मृतिविरोधः .

improve vb I विशुध्य caus विशोधयति

Yājñ, Sch — शुध्य, शुन्ध्य caus शोधयति

Yājñ, Sch.

improved adj II आप्यायित — लम्भित W.

easily i. सुविशोधक Lalit.

to be i. I शोधय n, Yājñ, etc.

improvement I विशेषकरणम् Malav.

II प्रत्यवः MW.

i. of digestion अग्निवृद्धि .f.

improvident I अपरिणामदर्शिन् mfn.

the act of improving I शोधनम्

Nir, KātyŚr, MBh,

etc.

2 II

नैलज्यम्

Susr.

imprudent adj I अनालोचित — अयेतस् RV.

II अधीर RV 1.179.4, AV.

i. conduct दुर्नयः MBh, Hariv, etc — दुर्विनयः

Pan 5.75 an i. girl प्रमादिका .

impudent adj 1 I धृष्ट

RV, AV, MBh, Kāv, etc U

धृष्ट, धृष्टाज L — 5 नक्षत्र IBh, DhP, Rajat — सामुद्रिक

KL

1 I 5 कुल Pat — धारांतरचर R — प्रगल्भ

f (आ) Ragh — विद्यात, विद्यात^१ — विद्यात L — विशारद

f (आ) Vas — सम्पात L.

an i. fellow कार्यपुटः L — काकः L a

prodigy ofi. धाण्ड्य भूमि

f L very i. पीठमद L

2 I निलज्ज f (आ) IBh, Kav, etc _____

लज्जशून्य, लज्जाहीन, लज्जाञ्जित Rajat _____ निव्रीड

Kathas _____ निहो, निहोक् MBh _____ स्वल्प व्रीड W

_____ निरपत्रप f (आ) MBh, R, Susr, etc .

i. (esp. said of a woman) प्रीट Kav, BHP very i.

सुनिलज्ज f (आ) R.

impugn vb II विवच, विवक्ति

(rarely Ā) MBh.

an impugner of the doctrines of the śāda II विरुद्ध L

impulse n I नोदनम् BhP

II दुषण्या RV 8.60.18 — शृष्टि f — एष्या,

एष्याम् BhP — जूति f (Pan 3.97) R, VS 2.13

er 12 — तुज f (only instr ≠ तुजा) RV — तेषस

n RV 1.61.11 — ध्रानि f AV — प्रयुक्ति f RV —

प्रयुज f VS, AV — प्रसवः RV, AitBr — प्रेषः

RV 1.68.5 — बाधः (Naigh 2.9, Say) RV 6.11.5, 1.61.

2.132.5 (?) — मुनि m RV 7.56.8 — शुष्मः RV,

VS, AV, TBr — सवः RV, AV, VS, TBr — स्वभावः

(ifc f आ) SvetUp, Mn, Bh, etc — हेतु m RV, etc

हेमन् n RV 9.97.1, हेय mfn MW.

by i. इषितत्वता

ind RV 10.132 i. (of the

mind) जवाः m pl RV 10.718 founded on i. सैदश्य

mfn RV having manly i. लूषजूति mfn RV one who gives

the first i. for anything क्षोभयितृ mfn Bādar 2.2.8, ch

one whose stimulating i. continues true to itself सत्यप्रसव

mfn TS, VS, SB, सत्यप्रसवस mfn VS one whose stimulating

impulse is true to itself सत्यप्रसव

(mfn TS, VS, SB, सत्यप्रसवस mfn S.

impunity I अ॒प॒रा॒ध॒त॒व॒

impure adj I अशुद्ध

SB̄r, Mn

अपवित्र

f (आ) — अपूत

SB̄r, KātyŚr,

अशुचि

(Pān 6.2.

161) Mn, etc

अशीचिन्

समक

Vās, BhPr

मालिन

mfn Yājñ, MBh, Kāv, etc

मलीमस

f (आ)

अमैथ्य

SB̄r, Mn, etc.

II अव

BhP

अपुण्य

अचिष्ट

Gaut, Mn

कलुष

f (आ)

Mn, Susr, Kathās, etc

कलुषित

f (आ)

कल्मष

L

कश्मल

f (आ or इ)

Dhūrtas

ध्यामल

dharmas

(as money)

वराक

f (इ)

Kathās

सकलुष

f (आ)

MBh

संकीर्ण

In, Sh, etc .

not i. I अमलीमस Rajat any i. act अपकर्मन

n L to be i. दुष cl 1 दुष्याति defiled by the pre-

sence of i. persons अपाङ्कृत्योपहत In 3.183 i. excre-

tions रसमलः, रसमलम् Kap i. food सकटान्नम्

Yajn 3.15, Sch i.-minded मलिनात्मन् SarngP i. origin

कलुषयानि f i. through i legal intermarriage संकीर्णयानि

In 10.25 i. water in which a person has previously washed

अपस्नानम् In 4.132 made i. उच्छिष्टित Paras not ren-

dered i. अनुपहत of i. mind कलुषचेतसः, कलुषात्मन्

Kathas, कलुषमति

of i. origin दुर्योनि

Mn 10.59

कलुषयोनिय Mn 10.57.58

one who has not washed his handsand mouth and therefore is considered i. उच्छिष्ट

laut, in

practised as an i. act (e. . menial work, funeral

rites, etc) अपकृत

rendered i. दुष्टान्वित W renderedi. by the death of अभिमत (instr.) Kath, ^{4'}AsvGr wearingi. clothes मलवद्वासस MW.

an impression n I मुद्रिका L.

II निवेष्टः

Śak (६१) 6.14 — प्रतिसंक्रमः

(ifc f आ) Sarvad — बुद्धि f Kav, Kathās, Pur, Hit —

लेखा — सम्मतम् MBh.

any i. मुद्रा MBh, Kav, etc a circular i. left by a

bite (esp. in amorous dalliance) माणिमाळा L first i.

व्यवसायः Nilak having no i. of one's self अमुद्र

mfn Kathās heart-i. हृदयः W an i. (as of the fingers etc

etc) विनिवेष्टः Śak the i. made by a seal मुद्रा

i. made on the mind भासः MBh the i. of a cow's hoof in the

soil गोपदम् Pan 6.1.145, Kās the i. of a foot-step

the i. of a footprint पादमुद्रा Rajat
पादमुद्रा Rajat / i. (of a mark) संनिवेशः the i. of

anything remaining unconsciously in the mind वासना SamK, Kav,

Kathas the i. of a seal प्रतिमुद्रा Lalit the i. of

fetters बन्धमुद्रा i. of the feet of a god पादुका MJB 508

an i. of the left foot सव्य पादलेखा M Kir an i. of

the teeth in amorous sport खण्डाक्षम् L an i. on the ~~head~~

body सामुद्रम् L i. on the mind स्मृतिहेतु m W i. on the

mind not derived from memory अनुभवः leaving an i. on

the mind संस्कारक Jain, Sch to make an i. लभ

cl 1 (Dhatup 23.6) लभत (with अन्तरम्) to

make i. upon पदं निधा with loc mental i. संस्कारः

(ifc f अत) Kan, Sarvad one who has made no i. upon

अलक्ष्यपदं mfn (loc) Ra gh one who has received an i.

संस्कारवत् mfn Buddh producing an i. on the mind

संस्कारकं mfn Jain, Sch receiving a mental i. संस्कार्य

Sarvad consisting in impressions of वासनाभय

mf (५) n (comp) Vedântas havin separate i. व्यस्तनास mfn

Ratnâv 2.11.

impurity n I अशुद्धि f Yogas — अशुचिता,

अशुचिलम्, अशुचिभवनम् MBh 1.782 — अशौचम् Mn 11.183, अशौच

Pan 7.3.30 — अशौचम् Gaut, Mn, Yājñ — मलिनता

Sāh — मालिन्यम् Kāv, Kathās, Rajat — अमद्यता,

अमद्यत्वम्.

II अयम् Mn, etc — अल्पा (with Buddh)

आस्रवः — कल्कः MBh, BhP, etc, कल्कम् L —

कश्मलम् L — दुर्वर्णः Bh 12.3.47 — मलिनमन् m

MM — रजसु n GrS, Mn, MBh, Susr, etc — रजसु n RV,

etc — शमलम् (Un 1.111) AV, TS, Kath, Kauś, BhP

श्रुयामिका

Pagh, Kād, Hcar

— सैकलुप

prob) n MBh

सूतकम्

Subh.

the act of removing i. मलापकर्षणम् L any i. on the ton.

gue रसनामलम् L feeding on i. मलभुज L freed

from i. निर्मलीकृत ^{mf} was free from an i. किट्टवर्जितम् L

— अकल्क ^{mf} — अरजरक bear 2.5 i. caused by

child-birth सूयाशान्यम् ^{९९} W i. cleaving to the soul

कषायः, कषायम् ChUp, BhP i. contracted through the

death of anyone मृतशान्यम् ^{९९} Cat i. from flour stick-

ing to clothes etc पिष्टलपः ManGr i. of the eyes

दूषिका Mn, Susr i. (of parents) caused by child-birth

सूतकम् Yājñ, Dhurtas i. of the teeth दन्तमलम्

L.

i. (lit and fig.) I कलुषम् IBh, R, etc.

II रिप्रम् RV, AV — लेपः ŚrS, Gaut, etc .xthx

the i. secreted by the eye in the disease Kaca काचमलम्

~~मलम्~~

moral i. I मलम्, (मलः)

AV, etc — मलिनता MW

(with Śaivas) natural i. मलम्, (मलः) ~~मलम्~~ —

II पङ्कः, पङ्कम्

(१ अर्थ-चिदि) L.

(with Sairas.) natural i. मलम् (मलः) Sarvad← one whose i. is removed व्युत्क्रान्तरजस Mth physicali. मलम् (मलः) AV, etc remover of i. रजोहरः Lremoving i. रिपवाह mfn RV taking away i. मल -हारक mfn RV woman's i. स्त्रीरजस n L free frombodily impurities कृतशान्य ११ mfn Mn, Bh, R free from i.वीतविष mfn Dhananj having i. साञ्जन mfnSarvad. ~~wash (i. caused by seminal effusion?)~~

imputation of a crime II दाषणम् III.

impute vb II उत्प्रेक्ष, उत्प्रेक्षते

to i. (a fault) to निपत caus निपातयति (gen)

Kathas to i. wrongly अध्वस (n phil).

imputed adj I અવાક્ષેપ્ત

L.

being i. II આધ્યય

f(આ) Balar.

imputing faults I દાખાસાપઃ

L.

in I अन्तर

ind ifc -- अन्तर ind (as a

preposition with loc) -- अन्तर ind (with gen) -- नि

ind (except AV 10.8.7 always prefixed either to verbs or to nouns).

II आ (with a preceding loc) RV, AV -- उप ind (with

loc) -- स्या ind RV, VS, TBr.

to be i. निवस, निवसति (rarely निवसते I(loc)

Mn, Bbh, etc to be i. accordance with अभिकृप Ā (acc)

VS 13.25.

being i. I प्रविष्ट

mfn (loc. acc. comp) Bb, etc.

II आविष्ट mfn BhP,R — गत mfn (acc or loc

or in comp) EV 1.105.4, AV 10.10.32, SBr, etc — प्रत्युप =

स्थित mfn (loc or comp) Hariv, Var — विष्टित mfn (loc or comp)

~~mfn~~ MBh, R, etc.

being i. accordance with अभिसंपन्न mfn (instr)

Uttarar being i. everything सर्वान्तर (SBr, NirisUp), सर्वा -

न्तरश्च (Cat) mfn i. accordance with अभिकृष्ट

SBr, Up i. as much as सावता ind Pat in each Pi.nda

प्रातापण्डम् ind ManSr i. every Manv-antara प्रतिमन्व -

न्तरम् (Near), मन्वन्तरे (Heat) ind in ex i. every

Pāṇa प्रतिपादम् ind Ping i. one and the same place

एक-ए ind Kathās, Susr, etc i. one place एक-ए

ind Bh, Yajñ, Mricch, etc .

inability I अशक्ति f -- नशक्ति f Kālac --

अक्षमा, अक्षमता (with Inf).

II व्यसनम् W.

i. to help ९९ वेफव्यम् MBh.

in-accessibility II अलक्ष्यता

११
दाग्यम

W.

inaccessible adj I अगम्य — दुर्गम

MBh, Hariv, Kav, दुर्गमनीय Sch, दुर्गम्य R — अगम्य

II असूय NBD — कष्ट — Pan 7.2.22 (= गहन)

— दुर्गम्य MBh 13.4880 — दुर्गवगाह Jatakam —

दुर्गधर MBh — दुर्गप SBr, In, MBh, etc — दुर्गश

A-V 5.11.6 — दुर्ध्व MBh, R, etc, दुर्ध्वणि

R 4.9.55, etc — दुष्प्राप, दुष्प्रापण, ^{दुष्प्राप्य} ~~दुष्प्राप~~ MBh, K, Pur, etc —

दुर्गश RV 3.50.8, दुर्गास RV 6.27.8, Pan, RV 3.56.8 —

संचारिन् W — सुदुराकृष्ट W — सुदुश्चर R.

being among i. places लोप्य VS (Mahidh) being in

an i. position विषमस्थ f (आ) W i. by reason

of water वारिदुर्ग f (आ) Hariv i. mountain

पर्वतदुर्गम् Bhartr i. owing to men मनुष्यदुर्ग

an i. place गहनम् RV 1.132.6, SBr 14.7.2.17, MBh, etc

i. (river) दुष्पद RV 1.53.9 i. to असंचाय

(instr) Hariv 3637 i. (to the eyes) (यक्षुष्म) अविष ह्य

MBh 14.611 i. to the gods देवदुर्ग R made i.

गहनीकृत Kād 5.1078 made i. by a d. sert धनुर्दुर्ग

made i. by (reason of) a forest वनदुर्ग mad i.

on all sides समन्वयकारीकृत

Kir. a place in wing

to men मनुष्यदुर्गम

MBh a place i. by (reason of)

aforest वनदुर्गम

MBh, R.

(implying) inaccuracy II किल

ind.

liable to i. सव्यभियारण

mfn Car,

सव्यभियार

mfn.

inaccurate adj I अशोधित . ~~अन्यथा~~

inaccurately II अन्यथा ind.

speaking ti. गार्हवादिन mfn L — के दूद

mfn Pan 6.3.102, Vop, etc.

inactive adj I अक्रिय — अकारिन् (gana ग्रहादि

व. व.) — निष्क्रियात्मन् — निष्कर्मन् Kull. — अक्र

(√कृ) RV 1.1 20.2 — अप्रवृत्ति KaushUp — निरीह

MBh, Kav, etc — उदासीन.

II अजवस RV 2.15.6 — अनुद्यत —

अनुद्योगिन् — अयत्नवत् — अलस f (आ) SBh, AitBr, etc —

अव्यवसायिन् Bhag 2.41, अव्यवसित R 4.26.13 —

उत्थानहीन MBh — ग्लानिन् VS 30.17 — निःश्रम,

निःश्रम Hariv — निर्यत्न Hariv —

निष्प्रयत्न Hariv — प्रमुक्त Bhp — मन्दकर्मन्

.Susr — विनिर्देश Harav — सुप्त

BhP .

to be i. (as a quietist) I उपरम् (Pan 1.3.85)

उपरमति, उपरमते BhP, Char.

II सस cl 2 ससि (in TS and VS also ससति)

RV .

making the mind i. लय

BhP not setting i.

अमर्धत ३.२५.४, ५.४३.१ and ७.७६.५ sitting i. निषद्

/-./
SankhSr.

inactivity I अक्रिया --- निष्क्रियता

MBh --- निष्क्रियात्मता Mn, MBh --- ^{११}नैष्कर्म्यम्

MBh, BhP --- निवृत्ति f Bhag, Prab --- निवर्तनम् Kām ---

विनिवृत्ति.

II अनुयोगः --- जाड्यम् (६ इडादि) Susr

Pratāpar, Sāh 3.156 --- निर्यत्नता Hariv.

mental ~~xxx~~ i. लयः Kap, Vedāntas.

inadequacy I अनर्थता

i. of a reply उत्तराभासता, उत्तराभासलम्.

~~xxxxxxxxxxx~~

inadequately supported

inadequate adj I अनर्थ f (आ), अनर्थ.

II अप्रभूत

i. extent (~~xxx~~ of a definition) अव्याप्ति f Sah, Comm on

Map.

inadequately supported अनुपपन्न mfn.

inadmissible adj I अन्याय .

~~inadmissible~~ⁱ (as a witness) I हीनवादिन .

i. into society अपाङ्ग^य क्त

Mn, etc ,

अपाङ्ग^य क्त

Mn, Gaut.

inadvertence I अनवधानम् .

inadvertency I એનવથાનતા •

inadvertent adj I એસાવથાન •

inadvertently II अज्ञानतः ind.

done i. अज्ञानकृत mfn.

inamissible adj I अविच्युत

Yājñ 1.212.

inanimate adj I अजैतन

— विजैतन

f (आ) # Hit — अप्राण

~~man~~ AV, SBr, अप्राणत

~~man~~ AV 10.8.11, Laty — जडः

(इ अश्वादि) —

जड # (आ) # KapS 1.146, 6.50, UrisUp, Vedântas, Sarvad,

जडात्मक. ~~man~~

II अपूरुष

~~man~~ RV 10.155.3.

not i. I अजड

any i. object स्थावरम् Up, In, IBh, etc .

everything i. and animate स्थावर जडं मम, स्थावर जडं मानि

n pl ~~man~~ Gr, In, etc (with Buddhists) the world of i. things

inapplicability II. अनुपपत्ति f.

~~inapplicability~~

inapplicable I अंगवकलश

mf (आ) n Pan 1.4.1,

Sch.

II अनुपपन्न

mfn.

inarticulate adj I अक्षरानून्य .

II अक्षर

ManGr.

i. song (of animals and birds) व्याहृतम् IBh, Hariv

an i. cry नमस् m (?) L i. (on account of tears) कल

if (आ) # (ifc वाष्प or अश्रु preceding) IBh, , etc i.

pronunciation of the vowels ^{gutturals} ग्रासः ^{14.4} mfnRPat (~~Introd on Vartt~~)

¹⁶ i. pronunciation of ^{the vowels} ~~gutturals~~ ग्रासनम् Pat, (~~Introd on Vartt~~) ^{14.4} ~~Prat~~

i. (sound) स्वरात्मक mfn Tarkas i. sounds made

by woman on joyful occasions हुलहुली L, मुरवधुटा

an i. sound said to be uttered (by women, ~~स्वरात्मक~~)

(śis, Sch) during cohabitation मणितम् Kav an i. sound said

to be uttered during cohabitation मणितम् Kav i. speech

जापे f 8.48.14, 10.82.7 (of animals and birds)

व्याहृतम् Msh, Hariv i. through tears बाष्पकल

~~msh~~ Msh low i. expression of grief गद्गदध्वनि m L to

make any i. sound कूज cl 1 कूजति 7.95.2, 13h, 1, etc

a sound i. as in stammering क ind to utter an i. sound

क्ष्वेडु cl 1 क्ष्वेडति (śusr) caus क्ष्वेडयति

13h 3.12379 to utter any i. sound रेण cl 1 रेणते .

to utter i. sounds I व्याहृ, व्याहरति, ~~व्याव~~ व्याहरते

KatySr.

II प्रव्याहृ, प्रव्याहरति

MBh, R (v. 1. प्रव्याहृ)

— स्तन

cl 1 स्तनति

uttering i. sounds
tas / ~~व्याव~~ विलापिन

~~मि~~ Sis

— रसित

~~मि~~ Kad, Git.

inarticulately pronounced I शस्त mfn ,Prat,Katy

PāṇS (RV) 35,Pat,ChUp.

sounded i. ~~शिव~~ शिवण mfn Pat, introd on artt 18

to speak i. जप् cl 1 जपति (ep also ā Śr 11.5.

1.4 utt red i. कृजित mfn ikr,etc.

inartificial adj I अकृत्रिम f (आ) .

II पाक AV,TS,ĀsvŚr.

inattention l I अनवधानम् .

1 II ~~अनुभूति~~ अननुभूति f — — असेवा — — पूजावनम्

HBh — — गजनिमीलिका L, इभनिमीलिका — —

बालभावः Kul1 — — मनोनवस्थानम् Sāṃkhyak — —

विक्षेपः Naitrīp, Yogas, Pālatim — — विवैद्यः L — —

९९ शोधित्यम् H.

inattentive adj I अनवहित — अनवधान.

II अन्यत्रमनसः SBr 14 — प्रमत्त In, MBh, etc,

प्रमत्तवत् MBh — प्रमदुर f (आ) HParis

प्रयुत JV, VS — बहिर्भूत — व्यग्र f (आ)

— व्यामिश्र MBh — सप्रमाद Kav.

inattentively II अस्मृति ind AV 7.106.1.

recited i. असंयत mfn Up.

inattentiveness II प्रमत्तता

Rajat.

inaudible adj I अश्रवणीय

ChUp.

kept i. (as the breath) उपश्वस्यते

Ser 102

with soundless i.e.i. steps निःशब्दपदम्ind R.

inaudibleness I

अश्रुतिलम्

P. Prāt.

to inaguarate ^{३५} II उपनिमन्त्र P L.

inaugurated adj II अभिषेचित

— कृताभिषेक

~~inxxxx~~ i. to a kingdom राज्याभिषेक

namat p a prince who has been i. कृताभिषेकः

inaurating (by sprinkling) II अभिषेकः •

inauguration II अभिषेचनम् R, etc — उपनिमन्त-

णम् L — प्रतिपादनम् R — मूर्धाभिषेकः

Rajat — सवः Br.

belonging to i. (as vessels, etc) अभिषेचनीय msn

SB, etc i. of a king अभिषेकः i. to a king राज्या-

भिषेकः Pancat not worthy of i. अनाभिषेक्य

Drahy, अनाभिषेचनीय SB relating to i. ११ दक्ष

f (ई) Laty relating to th i. of a king आभिषेक,

आभिषेचनिक Hb, R (said of the elephant) used

for the i. अभिषेक्य Jain serving for the i. of

a king आभिषेक ParYogay, आभिषेयनिक, मसन

KBh, R Vibhīshana's i. विभीषणाभिषेकः

worthy of i. आभिषेयनीय Br — आभिषेक्य

Kaus, KatySr.

inauspicious adj I અશુભ

Vet — નશુભ

MBh — અમકુલ

Ragh 12.43, etc —

અમકુલ્ય L — અપમકુલ

Subh (conj) —

અમદ્ — અકલ્યાણ — પાપ f (૩) older

than આ) Var.

II અકુશલ

f (આ) — અનાશ્વયુદયિક

અયાત્રીય

— (?) અયાત્રિક, Hala, Sch — અલક્ષણ

f (આ) Ragh 14.5 — અલક્ષ્મન્

MBh — અશો

મન Susr — અશ્મન્ત L — ઉપક્રુત

Var rS —

કુલગ્ન

Kathas

— દગ્ધ

Marv

— દીપ્ત

Hariv, Susr, VarBNS

दुहेणावत्

RV 8.2.20.18.14

पराङ्मुखीभूत

Panc

पापद

Var

पापफल

Var

११
रीद

f (आ, ई) , Var

वक्र

f (आ) Kav, Kathās, Sāh

वक्राभूत

Can

विपरीत

MBh, Kav, etc

शिवैतर

BhP.

not i. I अदुर्मिडुल

f nom ईः

) RV 10.85.43

(as stars) निरुपद्रुत

Var.

an ^{i,} ~~inexpensive~~ action

कृतान्तः

L

i. (asterisms)

Mūla, Ādrā, Jyeshtha, Āśleshā) तीक्ष्ण f (आ) VarBNS 7.

8.10. 2c 7

i. conjunction of planets

अयोगः

L an i.

constellation पापनक्षत्रम् Kaus' i. crow दग्धाकाकः

L an i. cry (of a bird) पापवादः AV i. day अद्याह्न

n Sankhar' an i. day of the week द्यातवारः (in

~~astric~~ astron.) i. distance (of a planet) पीडास्थानम्.

Var ~~amix~~ an i. garment पापयकम् Kaus' an i.

letter (in a word) दग्धाक्षर W an i. lunar day

द्याततिथि f' an i. Nakshatra द्यातनक्षत्रम् an

i. omen अशकुनम् (ifc अशकुना) 'Sis 9.83, Kathas

(in augury) i. on account of situation र-थानदीप्त

VarBrS an i. phenomenon उपसर्जनम् (ifc mf (अ) n In 4.

105 an i. planet (as Mars, Saturn, Pāhu, Ketu) पापग्रहः

Var i. position of stars within the ecliptic ज्ञानचरपीडा

VarBrS 13.13 i. (said of planets) क्रूर f (आ)

VarBrS an i. season विषमकालः M. (in augury) i. with

regard to sound स्वरशेष

VarBrS (in augury) i. with

regard to voice स्वरशेष

VarBrS (in astrol.)

an i. Kosa पुष्करः

any i. planetary conjunction

दिक्शूलम्

having i. cry क्रूरवः

f in i. aspect

क्रूरलोचनः

L one whose path gives an i. aspect

क्रूरदृक्--

पथः

Gal

of the i. side सन्वतः

ind

to turn into

an i. omen

अशकुनीभू

Maish 3.9.

inauspiciousness I અમફુલમ્

Kum, Venis —

અમફુલમ્ BhP — પાપતાં

Var BrS, Sch.

inavertible adj I અનિવાર્ય.

inborn ^{adj} I आत्मिक mf (ई) Laty, BhP, etc —

निसर्गज in, Bh — प्रकृतिज Bhas.

II अन्तर्जात . mf.

inbred adj II अन्तर्जात — अभिजात.

incalculable adj I अपरिगण्य

— अकलित

Mālatīm.

incantation I अभिचारमन्त्रः — अभिचारः

AV, etc — अभिचरणम् — अभिचरितम्

Kāth — अभिचारः Ap — मन्त्रः RV 9 1.147.4) Āsv

Sr, Mn, Kathās, Susr.

II अभिचक्षणम् AV 6.127.2 — पदमाला

devīp — मनु m Ramat p, Pāncar, ratāp —

योगः MBh, Kav, etc — विद्या MBh, Ragh, Kathās —

हृदयम् (hymn) छन्दस n RV 10, AV, Br 8, MBh, 5.

an i. of destructive of ākshasas

रक्षादनः

(scil मन्त्र) Kathās

mystical i.

गुह्यभाषितम्

L

the performance of i.

मन्त्रसाधनम्

, मन्त्रसाधना

athās, 3inhās

the performer of an i.

मन्त्रसाधकः

Kathās

present at an i.

प्रतिसयि

TS (Mahidh) serving

for i.

आभिचारणिक

mf (इ)

Kātyār, आभिचारिक

mf (इ) n

to be effected by i.

मन्त्रसाध्य

mf n

Pannat

to be subdued by i.

मन्त्रसाध्य

āncattx

to mutter

esp. i.) जप

cl 1

जपति

A

(rarely) (Sāṅkhya 3.6.4, MBh, 3.13) AitBr 2, 38, ŚBr, Kāty, Kātyār,

Kaus, Mn, etc.

incapability & I अशक्ति f.

i. of असमर्थत्व (in comp.) Rājat i. of

effecting anything असत्करत्व Kap.

incapable adj I अयोग्य yājñ 2.235, Bhattach.

i. of any emotion शमिन् Kāv, Rajat i. of business

कर्मक्षम .

incapacity II शक्तिवैकल्यम् .

incarcerated adj I ⁹ अवरोद्ध Bhp.

incarnate adj I मूर्तिमत

In, MBh, etc —

मूर्तिवर Kathās, BhP — मूर्तिसंचर

Uttarar —

Uttarar — मूर्त

SBh, etc —

विग्रहवत् MBh, R, etc.

II. गृहीतदेह

W — देहगत

III.

i. existence मूर्तत्वम्

Bhāṣap, MarkP

i. in the

Sākya's family

शाक्यवंशावतीर्णः

Buddh an i.

thief

स्तनहृदयः

VS.

an Avatār or incarnation of Kṛishṇa I

कृष्णवतारः

W.

the boar-i. वराहवतारः

1 W 327, RTL 109 i. (esp.

of Siva) मूर्ति

Heat

i. of Kathā or story कथावतारः

an i. of religious austerity

तपोमूर्ति

f D 1.31.11

an i. of Viṣṇu विष्णुवतारः

177 making a descent in the

i. of अवतारिन्

(incomp) mfn Rāmāṅg ~~partial~~

partial i. अंशावतरणम्

the ~~prx~~ personified i. of law

साक्षाद्धर्मः

secondary i. अंशोराः .

incased I कोशस्थः

Susr.

any animal i. in a shell

कोशवासिन

m Susr.

incautions adj I प्रमादिन

MBh, Kav, etc.

approaching incautiously adj II दुरुपसर्पिन्

Mn 7.9 _

an incendiary I अगारदाहिन् m Gaut — आगार-

दाहिन् m L — अग्निदः Mn, Yājñ.

II आततायिन् — आदीपकः Bh.

incense I धूपः Kath, Grs, Yājñ, MBh, Kāv, etc — धूपनः

~~Mn~~ Mn, MBh.

II कपिजः — कपिलः L — कपिशः L —

कप्यारण्यम् L — कृत्रिमः, कृत्रिमधूपः L — पञ्च-

कारण्यः L — पला L — धूमः L — धूमवर्णः L

— पाण्डितः L — पालकः L, पालकम्, पालक्या

Susr — पालिन्दः L — पावनः L — पिण्ड^{९९}तैलम्,

पिण्ड^{९९}तैलकः L — पिण्डातः, पिण्डकः L, पिण्ड^{९९}तैलिकः

Gal — पिण्याकः, पिण्याकम् L — महाधनम् L —

L — मेरुकः L — लेपनः — शल्लकी Susr — वल्लिगन्धः

शिकारः W

शिकारः

सहकी संचारिन् m L

शिकारः L

सिंहः L

सूत्रमध्यभू mfn W.

artificially prepared i. भक्तकरः L, भक्तकार

L burning i. बोधनम्

L grass serving as i.

धूपतृणम् ~~ApSr~~ i. in small round pieces गन्धवाटिका

Lalit 13.f i. of the gods सुरधूपः L.

a kind of i. II ⁹कापाच्छदः (Dhūpa)

Var3rS — धूमः L — पिण्डः Var — पूरम् L —

यक्षधूपः Heat, यक्षधूपक Gal — राजवल्लभः L —

वानरः L — शल्लकी द्रवः L.

made fragrant with i. धूपधूपित

mfn MBh,

धूपनधूपित

mfn MBh

perfumed with i. अवधूपित

mfn R 2.83 16 (v.1.) preparer of i. धूपकः ifc R —

धूपिकः

R

a vessel for i. धूपपात्रम्

R

without

i. विधूप

mfn MarkP

to perfume with i. धूपाय

Nom

धूपायति

Kāv.

incenseincrease vb I

वास

cl 10 (Dhātup 35.32) वासयति

(cp. also वासयते) MBh, Kav, etc.

incensed adj 1 I धूपित MBh, R — धूपयित

L

II विदीपित BhP.

to be i. धूपयितव्य Var.

2 I कुपित — प्रकुपित Mn, Yājñ, etc, प्रकुप्त

Vikr 4.57 — संकुष्ट MBh, R, etc.

2 II तप्त W.

i. against प्रमन्यु (loc) MBh i. with anger

कोपदीप्त .

the i. producing tree II हस्वदा L (v. 1.) हदा, ॐ

the incense-tree II सुश्रीका L — हदा L —

ह्लादिनी L.

incensing 1 I धूपनम्

Nat Sr, MBh, Susr.

2 I प्रकौणम्, प्रकौपनम्

MBh, Hit.

an incentive I उत्तेजनम्, उत्तेजना I, उत्तेजितम्

— उद्दीपनम् .

II उद्देश्यम् .

incertitude II - दोला .

incessant adj I अनवरत

II अनिश (only in comp) — अनिशित

10, 8Br — अविरल f (आ) Ratnav — अविभ्रान्त

3ak — दूणास — शश्वत् f (ई) RV.

having an i. flow अनिशितसर्ग RV 10.89.4 i. down-

pour of heavy rain अविरलधारा Vikr i. rain

प्रबन्धवर्णः Var.

incessantly I अनवरतम् ind --- सतत

(ibc) , सततम् ind .

II अनादि ind Haish --- अनिमिषम्, अनिमिषा

acc or instr. ind RV --- अनिशम् ind --- अनिशितम्

ind RV 2.38.8 and 9.96.2 --- प्रसक्तम् ind, प्रसक्त

(ibc) Kav --- मुहुः ind MBh, Kav, etc --- शाश्वतीभ्यः

समाभ्यः, शाश्वतीः समाः, शाश्वतम्

--- सततपरिग्रहम् ind Karand --- समितम्

ind Karand.

~~devoting~~

devoting one's self i. to religious austerities

तपोनित्य

mfn Bh 3.14. flying i. वीडुपत्मन् ,

वीडुपत्मन्

mfn V i. celebrated अनुसृष्ट

mfn TāṇḍBr.

incest II अजामि n IV

one who has committed i. with his mother मातृगामिन्

4 inches I पतुर कुंलम

SSr 10.2.2.4, KātrGr,

Kaus 26.

incident n I प्रसङ्गः

IBh, Kav, etc — व्यतिकरः

Malac

— वृत्तान्तः (rarely) वृत्तान्तम्

Sankh3r,

etc.

(in dram.) a second i. प्रसङ्गः

(in dram.)

a subsidiary i. प्रसङ्गः

(in dram.) the laden

development of a secondary i. (which like a rop of oil in

water, exapands and furnishes an im ortant element in the

plot) विन्दु म १५५ (ifc also -क) the virtue i. to

the possession of certain qualities (as clementy is the

virtue and duty of royalty etc) गुणधर्मः w.

incidental I प्रासङ्गिक

mf (ई) n Uttarar, Kathās,

Kajāt, S-ah -- प्रासङ्गिक

mf'n Bh, Pat -- प्रासङ्गिक

mf'n
Pas .

II अनित्य

mf'n

अप्रकृत

mf'n

आगन्तु mf'n Nir, Kauś, Śusr -- (as pleasure pain, ornament

etc) आगन्तुक mf'n Śusr, Vishnus -- आह्वय mf'n L

वैकृतिक mf (ई) hMW.

incidentally I प्रसङ्गः (i.e.), प्रसङ्गः, प्रसङ्गात्,

प्रसङ्गतः

ind.

II प्रस्तावेन.

mentioned i. नैषण्टुक

mfn Nir mingled with Agni(i).

e.having Agni i. mentioned) अग्निन्यक्त

mfn TBr only

mentioned i. नैषातिक mfn Brih.

incise vb II दुरcl 6 दुरति

Phatup 28.79

recently incised (said of a wound) I सद्यश्चिह्नmfn/
 Susr.well i. (as a vein) सुविद्यmfn Susr.

incision I शस्त्रपदम्

Susr

शस्त्रपातः

Kavyad

पाटना

Naish

छेदः

VarierS 53.122,71.4f.

II कर्षू

f ŚBr, KātyŚr, etc

वृक्कणम्

mfn, AV, TS.the act of making an i. आव्याधः ~~the~~ -- विलेखनम्

Dhātup

आव्याधः

any disease treated

by i. भयरीगः

Susr

a fourfold i. in the anus for

fistula सर्वतौ भङ्गः(with छेद) Susr flowing froman i. (in a tr , as juices, etc) त्रैश्वनप्रभवःmfn Mn, 5.

6 an i. in wood (or in the leaf of a book) caused by an

insect and resembling somewhat the form of a letter दुणा—

क्षरम्

Katnav 2.17, Rajat 4.167
18

to make an i. उल्लिख्, उल्लिखति

उल्लिखति

ShadvBr, Gobh, ĀsvGr, etc

to bleed by making i.

in the skin प्रच्छो Susr having 5 incisions पञ्चवलि

mfn Kātyār

having i. त्रिवलि

Kātyār 7.3.29 to make i.

विनिर्लिख्, विनिर्लिखति

Susr making i. छेदकर

mfn Jain.

an incisor I 3740578

VS 11.78, ¹Gr 11.4.1.5.

incite vb I उत्तेज् caus उत्तेजयति

Mathās, Kricch

etc

समुत्साह् caus समुत्साहयति IBh .

II आशुष्

Ā (Gmn)

-- इष् cl 4 इष्यति

and 9 इष्णाति, Ā RV, AV, VS, 3Br -- उद्युज् caus

उद्योजयति IBh, Hariv, R कलयाति
-- कल् (rarely क)

कलयति)

IBh, 3hp, etc -- युद् cl 1

योदति, योदते RV -- युद् caus योदयति

rarely योदयते RV, AV 3.15.1, IBh, etc -- जिन्व

cl 1 जिन्वति (rarely Ā) RV, AV, SāṅkhŚr 8 -- ज

cl 1 १. 9 जवत, जुनाति (जि) cl 1 जवति) Dhātup 22.60

v, 1.) RV, TS 6

— तुज

cl 6 Ā RV 1.3

— नुद

caus नादयति Up, IBh, Kāv, etc — प्रकल, प्रकलयति

Kāth — प्रदिश caus प्रदिशयति IBh, R — प्रमीत,

प्रमीवति TS, SBr — प्रसू, प्रसुवति, प्रसूति

RV, AV, Br — प्रहि, प्रहिणोति, प्रहिणुते,

प्रहिण्वति, प्रहिण्वते IV — प्रास् caus

प्रासारयति, प्रासारयते — वाजय Nom वाजाति,

वाजयत RV, AV, PañcavBr — व्यु, व्युनोति

RV 5.31.1 — सम्प्रयुज caus सम्प्रयादयति

— सम्प्रयुज, सम्प्रयुनक्ति, सम्प्रयुक्ते

— सु cl 1.2 (Dhātup 22.43 and 24.32 सवति, साति^{२९})

Dr, KātyŚr, सू — #toः हि cl 5 (Dhātup 27.11) हिन्ति

(ved also हिन्ते, हिन्ति, हिन्ते) (dat) EV.

III पितृ cl 10 पितृगति hātup 32.65 — निम्

cl 4 निरति dhātup 26.108 — (according to some) ~~नि~~

वाक् — #toः गवसा caus गवसायति

(~~iff~~ ~~if~~ inf) Kir.

to i. very strongly अतिप्रणुय् .

incited ad. I उत्तेजित — प्रोत्साहित

R, Kathās, Prab.

II चोदित MBh, R — नोदित MBh, R —

परिचोदित MBh — प्रज्वित (ifc) Hariv —

प्रवर्तित R — प्रहित RV, BhP — प्रोत्सारित

RV — निवृद्ध BhP — सम्प्रचोदित f (आ) MBh —

सम्प्रयुक्त MBh.

i. by devotion ब्रह्मजुत RV, AV i. by heaven

दोशंसित ~~RV~~ AV 10.3.25 i. by men नृषूत ~~RV~~

i. by prayer ब्रह्मजुत RV, AV i. by the god देवजुत

IV i. by Yatus शातुजू RV i. to speak प्ररित

as.

to be i. II योद्य MBh 5,1404 and 14600 (अयोद्य)

neg) 13.4875 — प्ररणीय Rajat — हल PV.

ⁿ
incitement, I उत्तेजनाम् I, Sāh, उत्तेजना R, Sāh

— प्रासाहः

II उपस्तम्भः less correctly उपपुम्भः

— जूति f (Pāṇ 3.3.97) RV, VS 2.13, SBr 12 — प्राविश-

षण्म SāṅkhGr, Kathās.

i. to activity प्रवर्तना Gaut ix — आकृतम्

Sāṅkhyak.

inciter n I प्रोत्साहकः W.

II प्रेरितृ

ŚvetUp — सूनु

Sāy on RV 1.

103.4 — सुरः RV 1.121.7(Sāy) — सूरि m RV, AV

— हस्कर्तृ m RV — हिन्वः RV — हेतृ, हेतृ

RV.

an i. of affection रञ्जकः W.

one who incites II प्रेरयितृ MW — प्रेरितृ

ŚvetUp — सूनु m Sāy on RV 1.103.4.

inciting adj II आशुषाण (Gmn.) — उप —

मान्त्रेण RV 9.112.4 — जू (Pān 3.2.177 and 178, Vārtt

2) VS 2.17, 3Br 10.3.5, 2 and 5 — हेतु, हेतु RV.

desirous of i. नुनुरुषु Naish i. Brahma or

Brahma नमोदयन f (ई) h. V. (Mahidh) i. many

पुनःप्रेष RV i. to love (as a spell) प्ररोचन

f (ई) Kathās.

the act of inciting I प्रासादनम् MBh, R, etc.

II कलना Sūryas 1.10. — प्रेरणम् (als. प्रेरणा)

i. — (~~also~~ —) Naish, Kathās, ājat, Hit

— संचारः (irc f आ) V.

INDEX

incivility I अदक्षिण्यम् .

inclination n 1 I पवणता

Prab, Kuval

प्रवणयितम् sāh प्रणति f MBh, Kāv, etc सैनति

f sis

उपनति

2 VS 20.13

विनता

TPrat

Beh

शीलता, शीलत्वम्.

1 II अदशाशयः

Lalit

आमनम्

TS 2.3.9.1

and 2, IaitrS

दूच्छा

K, Mn, Yājñ, Pāncat, agh, etc

कूटुकम्

Sak, etc

काटुका (ifc), Mal, Susr, Pāncat

भूति

f (Pan 3.3.97) IV, VS 2.13, ŚBr 12

प्राग्भूति

Lalit

पुत्रः

L

भक्तता

V

मति

f

r PV, etc

मनस

n IV, etc

वासना

Kathās.

absence of any i. ^{१११}नप्प्रभ्यम् Car according to i.

यथाश्रद्धम् Br, KatyŚr, etc.

according to i. I कामम् ind V, TS, AitBr, ŚBr, Chp, IBh,

etc.

II यथावशम् ind AV, AV यथेष्ट ifc Pāṇcat,

Kathas, यथेष्टम् ind GrŚrS, IBh, etc यथापजायम्

ind MBh, etc, BhP

according to one's i. I कामचारतः ind Mn 2.220

II यथास्वर ^{११} ifc, यथास्वरम् ^{११} ind IBh.

according to one's own i. ^{११}स्वरम् ind MBh, Vas, Yāv, etc

amorous i. कामाभिष्वङ्गः

Palatin attended with

a great i. for anything साभिनिवेश

Sah bad i.

दुर्वसना rab 6.17
18

— दुःसङ्गः

BhP

— दुर्भावना

in dependent on one's own i. स्वच्छाधीन in evil i.

प्रसङ्गः

In 9,5

feeding and roaming according to one's i.

स्वच्छाहारविहारः

to feel i. for मनः कृ

(with gen.) having a great i. for ~~work~~ and in साभिनिवेश

Sah having a great i. for blood बृहदसृङ्मति

m having an i. to falsehood असत्यशील

m f (अत) R having little i. for मन्दोत्सुक्य

(प्रति) xkx 'ak — मन्दाभिनिवेश (loc) Das having

no i. असङ्गः .

i. for I प्रवृत्ति f (loc or comp) P ajat, Hit, Sāh.

II प्रसङ्गतः (loc, gen, acc with प्रति or comp)

MBh, Kav, etc, Satn av, 2.17 — रसः (ifc f आ) (loc

with or scil उपरि or comp) MBh, Kav, etc . i. of heart

i. of heart हृदयवृत्ति f hartr.

i. to II अभिषङ्गः (ifc f आ Pagh 14.77) BhP —

प्रसङ्गः In, MBh, etc — संसर्गः (ifc) Pajat.

i. to falsehood वितथाभिनिवेशः In, Yājñ obstinate

i. for आग्रहः athas, ārang relating to i. सैन्य

A Anukr strong i. for आग्रहः Kathas, ārang through

own i. स्वरसतः ind according to one's inclinations

कामकारण, कामकारात्, कामकारतः

ind In, MBh, etc eating according to one's i. कामभक्ष

~~in~~ Comm on Yājñ following one's i. in behaviour and speech

and ~~eat~~ eating कामचारवादभक्ष ~~in~~ Caut 2.1 follow-

ing one's own i. स्वरवर्तिन BhP following one's own

i. अवसर्गः (gana न्यङ्क्वादि q.v. L

free from bad i. निर्व्यसन Kathās free from mundane i.

अनाश्रित Lalit free from the various kinds of munda-

-me i. अनाश्रितप्रकार Bear 5.10.

21 नैतम् Sūryas.

(in astron) the greatest i. of a planet's orbit

विक्षेपध्रुवः W i. in latitude नति f Sūryas.

incline vb 1 I आवृज् caus आवर्जयति Hariv, Sak,

Vikr, Ragh, Megh, etc — आनम् P.Ā. R, BhP, Ragh etc —

विनम् caus विनामयति, विनमयति MBh, Hariv — नम्

caus नमयति (नामयति Up etc, नामशति Mricch) RV,

etc — प्रणम् caus प्रणामयति Kalid.

1 II अञ्ज् cl 1 अञ्जयति, अञ्जयते — अभ्यवनम्

caus MBh 3.10062 — निनी, निनयति, निनयते BhP

— प्रकु, प्रकुन्ते, प्रकुणुते RV — प्रभृज्

Br, Kaus.

to 1, over अधिनम् Intens अधिनन्ते RV 1.140.6

to in the body (said of a particular animal) अनुपविश SBr

to 1. to अनुगम A RV 5.32.10 — अनुभू RV 10.147.1

to 1. towards प्रतिनम् (only pf प्रतिनानाम्) (acc) RV —

अवलम्ब, अवलम्बते Kathās.

to become inclined to प्रवणाय Nom प्रवणयति

Dharmas to be 1. मनसा with मन .

to be inclined to अभिरुच्य caus P. A. MBh, etc.

inclined adj. 1 I अभिनत KaushBr etc — नत

RV, etc — विनत MBh, Kāv, VarBrS — विनामित

MBh — प्रणत SākhBr, Mn, etc — प्रणमित Mālav

— प्रणम — आवर्जित MBh, Ragh, etc — समावर्जित

1 II अभिभुक्त Buddh — प्रक्षित RPrāt —

प्राच्य RV — प्राच्य L — पून f (आ) Hariv,

Var, Heat — पूवत f (आ) — बन्धुर f (आ) (Un 1.

42 Sch) Kāv, Pañcat — बन्धुरित Sāh — बन्धुर L

— वामन f (आ) HParis.

favourably 1. प्रसादपुरग MarkP having one's person 1.

प्रणतहावत R (B) having the head 1. प्रणतहिरस W

1. by परिणत (comp) Bhartr 1. forwards प्रवृ f(आ)

GrSrS, MBh etc.

प्रवण
1. to 1 I प्रवण / f(आ) (loc, gen, inf or comp)

MBh, Kāv, etc.

≠ 1 II प्रवण f(आ) (in comp) g कारणादि Sāh 3.4.

a b प्रवण ifc Divyāv समुरव (comp) Hariv,

Kāv, Par समुरव f(इ) rarely आ) (gen or comp)

Kāv, Kathās, Pañcat.

1. to deception वञ्चना प्रवण Kathās 1. to do anything

पनोहित RV 3.2.2.& 7, 11.2 (Pān 1.4.60 Vārtt 2, Pat), 9.

75.1 & 4, VS 1. to favour प्रसादसुमुख f (ई) Mālav, Ragh

1. to help आनुकूलिक Pān 4.4.28 1. to religious austerities

तपशुशील .

1. towards 1 I प्रवृत्ति f (आ) L — प्रादुर्भव

f (अ, ई) Kathās.

1 II निम्न f (आ) (ifc) L — पुरग f (comp) MārKP.

naturally 1. to निसर्गपट्ट f (ई) Das virtuously 1.

साधुशील Hit.

the being inclined to 1 II आश्रयः .

inclining adj 1 I नत RV etc. — नम्र f(आ).

1 II नमयत् f(न्ती) Kathās.

1. to that अयद्वयम् m(अङ्) f(इ-यी) n(अक्) L

1. towards निक्षिप्त (comp) Sarvad 1. towards the north-east

प्रागुदक्पूव (Hariv), प्रागुदक्पूवन (MBh, MārkaP) not

1. downwards अववाज्य m(आङ्) f(आयी) n(आक्).

inclining n 2 II प्राग्भाः .

1. eastward प्राचीन प्राग्भाः

mfn Buddh 1. forward

प्राग्भाः MBh, etc.

inclose ²⁴ 1 II परिगम् , परिगच्छति RV etc.

inclosed in 1 II

mfn (acc) Nir 2.19.

an i. spot of ground

Yajn 2.291,

not

an i. place

Yajn 2.271.

inclosing adj 1 II परिक्रिया MBh.

inclosure n. 1 II जन्मस्थानं L.

include vb 1 II उपादा, उपादेत् — उभ cl 7

उनाद्वि — वाह cl 9 गृभ्णाति, गृह्णाति, गृहीते

Pāṇ 8.4.68 Sch, Vop 1.5. — परिभू caus परिभावयति,

परिभावयते Bhp — परी, पर्येति RV etc — पर्यवसो,

पर्यवस्यति MW — संग्रह (संग्रभ), संगृह्णाति, संगृहीते (Ved)

generally संगृभ्णाति, संगृभ्णीते) Gaut, Pat.

intention to i. अनुजिदुक्षा Nyāyam.

included adj 1 I अन्तर्भावित.

1 II अन्तर्वर्तिन्, अन्तर्वसत् — अभिव्याप्त —

आधार्य f(आ) Sah — उपलक्षित — उपोदय Sah

— उम्भित Bhām — प्रतिसंहृत W.

1. in 1 I अन्तर्गत, अन्तर्गमिन् — अन्तःपातित,

अन्तःप्रातिन्.

1 II अभ्यन्तर f(आ) (loc, gen or in comp) MBh 2.

2282, etc.

1. in a class आन्तर्गणिक f(ई) L 1. in a troop

आन्तर्गणिक f(ई) L 1. in (the notion of) existence

सत्तावाप्य MW 1. under (a general notion) व्याप्त Bhāshāp.

to be 1. 1 II अभिव्याप्य Suśr — उपदेय Sāh.

including उपदेश्य ind p BhP, Comm on RPrāt, etc.

(in gr) including adj 1 II अभिव्यापक — अभिव्यापिन

— ग्रहणक Siddh — ग्राहक f(वका) Sāh, Sch,

RPrāt & KapS 1.40 — पर्यायिन् AitBr.

all 1. परावर f(आ) MBh, Pur, etc 1. Brahman

आबलम् ind BhP 1. children आबलम् ind Kathās,

आवात्स्यम् ind Kathas, R 1. Dadhīci आदधीचि ind Naish

'1. the dhrish' आधृषीय Dhātup 1. the waters अर्णवृत

RV 2.19.2 1. the world of Māra समारक Buddh 1. thousands

सहस्रवृत Tār (in gr^{am}) 1. words not comprised in the sentence

आनुषङ्गिक f(ई) being 1. व्याप्यमान Pāṇ 3.4.56. —

आयेय f(आ) Comm on Pāṇ 2.3.4, Bālar.

including n 1 II उपादानम्— ग्रहणम्Pān, Kas^t— परिवसानम् Sarvad — पुरस्कारः (ifc).not 1. 1 II अपरिग्रहः Comm. on TPrat.'the twice-born i. the cowherds' आगोपाता द्विजातयःMBh 2.53 the being 1. by अन्तर्भावः (loc).inclusion n 1 II अभिख्याप्ति f Pān 6.4.53, Sch —संग्रहः Kusum, Kull — संनिवेशः Heat.complete 1. अभिविधि m Pān 2.1.13.

inclusive 1 II अभिव्याप्ता ind p — उपादाय ind p

BhP, Comm on RPrāt, etc.

i. of all relations ज्ञात सन्धु ind AV.

अभिव्याप्ता

inclusively 1 II ~~अभिव्याप्ता~~ loc ind Pāṇ 3.3.44 & 5.4.53

incognito adj 1 I अलक्ष्यालिङ्ग

incoherent adj 1 I अनन्वित _____ (as words of

speech) असंबद्ध Venis, etc _____ अनिबद्ध .

1 II अपटमान _____ अश्लिष्ट MBh _____ असंस्कृत

Bhpr _____ (as speech) प्रकीर्ण Sis' 2.63 _____ विच्छिन्न GrS,

Kāv, VarBrS _____ संदर्भ विरुद्ध MW.

1. argument अपार्थम् 1. (said of an action) असंबद्ध

Kād 1. speech प्रकाशः Cat.

chattering incoherently 1 II अनिबद्धप्रकापिन् mfn Yajñ.

one who speaks 1. प्रकापयत mfn Susr speaking 1.

प्रकापकः

Bhpr.

incombustible adj 1 I अदाह्य — निष्परिदाह L.

mfn 1. and expenditure आयव्ययम्, आयव्ययो m du the 1.

income n 1 I आयः

— आगमः

Mn, MBh, etc

— अर्थगमः (Vāsty), अर्थगमाः (MBh 3.88).

1 II उदयः

— धनोत्पत्ति

f L

— प्रवेशः —

समुदयः (refely समुदयम्)

) Mh, MBh.

bad i. दुरागमः

MBh 5.1513

exceeding one's i. अतिरmfn Pān, Sch having a large i. of jems and money पण्यूर —

रत्नधनागम

mfn MW having neither i. nor expenditureनिरायव्ययवत्m W having no fixed i. अनियतवृत्ति mfnhaving no i. निराय mfn W having no regular i. अनियतवृत्तिmfn i. and expenditure आयव्ययम्, आयव्ययौ m du the i.

which a king obtains from his subjects वीवधः, विवधः L

in proportion to one's 1. राधादयम् ind Bh^P, Yājñ yielding

no 1. निराश mfn W.

incomparable adj 1 I अनुपमस्य — अनुपम f(आ)

— निरुपम f(आ) Hariv, Kāv, etc — निस्तुत

Dharmasarm — अप्रतिम f(आ) — अप्रतिमान RV 8.

96.17, अप्रतिमस्य Hariv — असमान f(आ) Das.

1 II अनिदृश्य — अनेहस RV — अपूर्व

f(आ) — अपूर्व f(आ) RV — अपतिरूप f(आ)

R, etc — दुष्पर RV, AV, दुष्परतरीतु RV, TS.

1. discourse अप्रतिरूपकथा L 1. (said of Buddha)

अलक्षणक Divyāv.

incomparableness n 1 II अपूर्वता, अपूर्वत्वम्

अप्रातिकूल्यम्

MBh.

incomparably the best 1 I अनुत्तम

mf(आ)n.

incompassionate adj 1 II अपूण.

incompatibility n 1 I विरोधः KātyŚr, Kaṇ, Kap, etc

___ विरोधता, विरोधत्वम् Rājat, Pañcat, Sarvad ___ (in rhet

rhet) विषमम् Kāvyād, Pratāp, Kuval.

1 II जातिवैलक्षण्यम्

W.

incompatible adj 1 II बाधित .

(in phil) an argument incompatible with the conclusion

drawn ~~from~~ from it 1 I सव्यभिचारः Nyāyas, Sarvad.

incompatible with 1 I विरुद्ध (gen, instr or comp)

Mn, KātyŚr, MBh, etc — विरोधक (gen or comp) MBh.

1 II व्यावृत्त ifc Bhaṣṭap.

not incompatible with अविरुद्ध KātyŚr, Gaut, etc —

(in medicine) applying incompatible remedies 1 I

विरुद्धोपक्रम

mfn Susr,

विरुद्धोपक्रमत्वम्

(according to the fule of half an aged woman) incompatibi-

lity in argument अर्धजिरीयम् Pat on Pān 4.1.78, Sarvad 1. of

different works शास्त्रविरोधः W 1. of two conceptions

विप्रातिपत्ति Sarvad 1. with व्यावृत्तत्वम् (comp) ~~2~~ Sāh 1.

with (the rules of) art कलाविरोधः Kāvyaḍ removal of 1.

विरोधपरिहारः Kull on Mn 7.152.

incompatibleness with 1 II ²कोपः Bādar 2.1.26.

incompetence n 1 II अक्षमा, अक्षमता (with inf)

— असमम्

W.

incompetency n 1 II ^{११} वैकल्यम् W.

incompetent adj 1 I अशक्त (with inf or loc or

dat) Mn, MBh, etc — अपारयत् — अक्षम f(आ)

(with loc, inf or ifc) — अप्रभु RV 9.73.9, AitBr, etc.

1 II अपर्याप्त .

incomplete adj 1 I अपूर्ण — असंपूर्ण —

असमग्र MBh, etc — असिद्ध NrisUp — अनिष्पन्न

— असमस्त L, असमाप्त — अकृत्स्न f(आ)

— सावशेष f(आ) MBh, Kāv, etc — शेष KātyŚr.

1 II अकृत f(आ) — अपयोप्त —

एकपद (एकपात्, एकपदी, एकपत्) ŚBr 14 — एकाङ्ग

— निरङ्ग f(आ or ई) Sāh — विकृत RV 2.33.6

— स्वलिप्त SāṅkhBr — हीन ŚBr, etc.

not incomplete 1 II आविगुण Bhpr.

1. in parts हीनाङ्ग f(आ or ई) KātyŚr, Sch an 1.

number अपूर्णम् an i. simile एकाङ्गं रूपकम् Kāvyaḍ a

little i. इषदसमाप्त.

incompletely 1 I असमग्रम् Ragh 3.64 असमग्रा

in comp Malav.

1 II प्रसामि ind SBr प्रसामि ind MaitrS, TS, Br,

etc.

speaking i. अथोक्ति f.

incompleteness n 1 I अपूर्णता . (in Sāṅkhya

phil) असिद्धि f.

1 II अनिवृत्ति f — अनुपस्थिति f SBr —

अपक्वता — न्यूनता MBh, etc, न्यूनतम Madhus —

न्युनीभावः L — स्थूलोच्चयः (only L)

incompletion n 1 I अनिष्पत्ति f .

1. of a religious observance ^{११} व्रतव कल्यम् Pañcat 1.

of a vow ^{११} व्रतव कल्यम् Pañcat.

incomprehensible adj 1 II अतर्क Divyāv _____

अनिमित्तं — अवैद्यगम्य — असंभावनीय

Mricch, असंभावित Kād — अतर्क — असंभाव्य

MBh 13.272 etc — दुरवगम BhP 5.13.26 —

मनोविकृद्धाः m pl MBh.

endowed with a thousand i. power अतर्कसहस्रशक्ति m 1.

by reason. अप्रतर्क Mn 1.5 & 12.29, BhP, etc

inconceivable adj 1 I अचिन्त्य MaitrS, etc —

अचिन्त्य — असंभावनीय Mricch, असंभावित Kād —

असंभाव्य MBh 13.272, etc.

1 II अचिन्त RV — अनूद्य MaitrUp —

निस्तव्य MBh.

having an i. form अचिन्त्यरूप (having i. splendour)

अगृभीतशोचिस् BR.

inconclusive adj 1 II અનુપપન્ન .

1. argumentation અનુપપત્તિ f.

inconclusiveness n 1 II અનિર્વાહઃ .

'incongruity' n 1 I असंगति f Sāh, Kpr, etc

(in rhet) विषमम् Kāvyaḍ, Pratāp, Kuval.

1 II पूर्वपरविरोधः MW वचनविरोधः W

विरोधनम् W व्यधिकरणम् Kusum, Śis, Sch.

(in rhetorics) an apparent 1. विरोधः Kpr (in

rhet) a figure of speech implying 1. विरोधा लकारः MW

how little does this agree with that? (implying excessive 1.)

कुत्त-के

क-के, MBh, R, etc 1. in the facts अथर्वकव्यम् Mn 8.95

1. of gender in comparison भिन्नलिङ्गम् Pratāp 1. of number in

a comparison भिन्नवचनम् Pratāp.

incongruous adj 1 II अद्यमान — असंशय f(आ)

Sāk, etc — ^{११}असौक्तिक Kap.

incongruously 1 II विरुद्धम् ind MW.

incongruousness n 1 II અયથાર્થ્યમ L.

inconsecutive adj 1 I અનન્વિત .

in consequence of 1 II ^{पर्यवसानात्} ~~पर्यवसानात्~~ ind.

inconsiderable adj 1 II अगणित VP.

very 1. अत्यु Kād.

inconsiderate adj 1 I अविमर्श Kathās — निविमर्श

(also निविमर्श) Kathās — साहसिक f(ई) MBh, Kāv, etc

— साहसीन् Kāv, Kathās — साहसवत् VarBrS

— साहस Hariv — पपल f(आ) (gaṇas ^{११}दीप्तादि,

श्रेण्यादि, विस्पष्टादि) Mn 4.177, MBh 14.1251 — पपलक

Hariv 4546 — पञ्चल f(आ) MBh, etc.

1 II अपरीक्षित — जाल्म f(ई) L — चिकुर

L, चिकु — निर्वितर्क Yogās — निर्विवेक Subh.

absence of ~~in~~ 1. hastiness असाहसम् •

inconsiderately 1 I निर्विचारम् ind R — सहसा.

acting 1. असमीक्ष्यकारिन् mfn Hit — अपरीक्ष्यकारिन्

mfn Mricch — साहसकारिन् mfn Ratnav.

a moth
behaving like/(i.e. very i.) पतंगवृत्ति mfn Pañc not

acting ~~in~~ 1. असाहसिक mf (ई) n Śis' 9.59.

to cause any one to act 1. 1 I अपलभ्य Nom अपलभ्यति

Kull on Mn 3.191 & 250.

inconsiderateness n 1 I चापलम्

Gaut 9.50, Pān 8.1.

12 Vārtt 5, MBh, etc.

1 II अप्रतिसंख्या Jātakam — अविवेकता Pañcat,

Hit गमकारित्वम् L माह्वयम् MaitrS, Kath

लाघवम् R, Kathās.

inconsideration n 1 II विकल्पनम्, विकल्पना MW.

inconsistence X n 1 II असंभवं KatySr, Mn, etc.

inconsistency n 1 I पूर्वपरविरोधः MW.

1 II विगानम् Samk — विरोधः KātyŚr, Kaṇ, Kap,

etc — विरोधनम् W — वैपरीत्यम् A.

(in phil) ~~in~~ 1. of statement व्याप्तातः Samk, Sarvad

1. with logical argument न्यायविरोधः Kavyād 1. with

भावृत्तत्वम् (comp) Sāh.

inconsistent adj 1 I विसंगत MW.

1 II अपश्य L अश्लिष्टार्थ असंभव

Mn 8.53 विशेषिण

Mn 8.53 विगीत / Kaṇ, MBh, Rājat व्यथ f

f(आ) Hariv, Kāvyaḍ .

to be i. with व्यावृत्त, व्यावर्तते (rereely P) (abl)

Sarvad i. speech संकुलम् MW i. with विरुद्ध (gen,

instr or comp) KātyŚr, Mn, MBh, etc व्यावृत्त ifc

Bhāṣap * i. with logical argument न्यायविरुद्ध, न्यायविशेषिण

Kāvyaḍ.

speaking inconsistently 1 II अन्यथादिन्, अन्यथावादिन्^m.

inconstancy n 1 I अस्थिरत्वम् MaitrUp, Mn 8.77 ____

अस्थायित्वम् Suśr ____ -यपलता Sāh, Hit ____ लौक्यम्

Hariv.

1 II अनेभ्यस्त्वम् MBh ____ पारिप्लवता, पारिप्लवत्वम् Hcar, Rājat

____ (of feeling) संचारित्वम् Sāh ____ (as of a sound) अस्थानम्

Jaim ____ (of feeling) संचारित्वम् Sāh.

inconstant adj 1 I पञ्चन f(आ) MBh, etc —

लोळ f(आ) Kav, Kathās — यपल f(आ) (ganas

शीण्डादि, श्रेण्यादि, विस्पष्टादि) MBh, etc — व्यभिचारिन् MBh,

Sāh, Pratāp.

2 II अभिसंचारिन् Nir — उत्तारिन् — गङ्गम

L — भङ्गुरनिश्चय Rājat — विकारिन् — विषम

f(आ) Br, SāṅkhGr, Mn, etc — संचारिन् Śis, Sah,

व्यभिचारिन्.

an i. woman मनोहारि L.

incontestable adj 1 I निर्विवाद Sah.

1 II अव्यपेक्ष Rājat.

incontestably 1 II निराबाधम् ind Sarvad.

incontinence n 1 I अन्नमययकम् L.

1 II अधृति f — अविरति f Yogas.

female 1. पीश्वत्यम् Mn, Hariv.

inconvenience n 1 II दोषः rarely दोषम् Up, Mn,

MBh, Kāv, etc — दामन n.

causing little 1. अल्पबाह्व mfn Yājñ 2.156 not occasion-

ing 1. अदामद, अदामद्य AV.

inconvenient adj 1 II निरवकाश f(आ) Hcar _____

विषम f(आ) Mn, MBh, etc.

incorporate adj 1 II शारीरिक Mxxx MW.

incorporeal n 1 II असुर्यम् RV.

incorporeal adj 1 I अशरीरिन् RāmatUp — अशरीर

f(आ) AitBr, SBr 14, etc — अकाय VS — विदेह MBh,

R, BhP etc.

1 II अङ्गहीन — अनङ्ग f(आ) — असुर RV,

AV, VS — असुर्य RV — नास्तिमूर्ति Naish ३३३ —

(brahman) निराकार MBh, R, etc.

having no settled abode i.e. 1. अनीड

Up (with

Buddhists) an 1. servant वैशावृत्यकरः

Buddh.

incorrect adj 1 I अर्थार्थ f(आ) Śak, etc असमीचीन

वितथ f(आ) Mn, MBh, etc.

1. application असम्यक्प्रयोगः Car 1. in behavior

वितथमर्याद MBh 1. knowledge अज्ञा .

incorrectly 1 I अयथार्थम् ind Jaim — असम्भव ind

MārkP.

1 II अयथावत् ind Bhag — मिथुया ind RV, AV,

मिथुः ind TS — मिथ्या ind SBR SBr, etc — वृथा

ind MBh, Kav, etc. — वृथा ind MBh, Kav, etc.

incorrectness n 1 I सामादिकलम् Sāṃkhyak, Sch —

अथथातश्यम् (अथातातथ्य q.v. Pān 7.3.31) Śis 2.56 —

असामन्तस्यम् Comm on Vedāntas.

1 II मृषालम् Sāṃk — ^{११}तेषाम् Sarvad.

increase n 1 I वृद्धि RV, etc — वृद्धि f SrS,

MBh, etc — प्रवृद्धि f Var, Kalid, Rājat — परिवृद्धि f

Apast, MBh, Kaṣ, etc — परिवृद्धतां Suśr — अभिवृद्धि f

VarBrS, Suśr — अभिवृद्धि f MBh, Mn 7.109 — वर्धः W

— विवर्धनम् MBh, R, etc — वर्धनी MBh, R —

उपस्यः MBh, Suśr, Hit, etc — उपसिति f —

प्रस्यः (1fc f आ) A — पुष्टि f RV, etc — पोषः

RV, AV, Br, GrSs — पुष्टम् RV, AV, VS — पूषन् m.

1 II अनुप्रदानम् Prāt — अभ्युपस्यः Nir, Bhatt —

अभ्युदयः Mn 3.254, R etc — अभ्यारोहः SBr — आप्यायनवत्

MartrUp — आरोहः Sah — इण, इषि f — उच्छ्रयः

Susr — उच्छ्रायः (Pān 3.3.49) Kir, Susr — उच्छ्रिति

f Mn — उत्कर्षः — उत्सर्गः MBh, R, Susr, Megh —

उद्धति f Kum, Vikr — उद्धति f Pañcat, Bhartr,

Kathas, etc — उन्ममनम् Prasannar — उपजनः —

उल्लासः Bhp 7.1.7 — ऊर्द्धि f VS, TS, SBr, ĀsvGr, etc

— गातु m RV, AV 2, SBr 1 — गोत्रम् L —

परिबर्हणा Nir, Sch — प्यायनम् Vop — प्रस्मृति f

Rājat — प्रसवः (ifc f आ) MBh — प्रसारणम् Kām —

प्रादि f Kathās — फा m L — भूयस्त्वम् GrSṛS, Gaut,

Suśr — भूयोभावः L — रुदि f Kāv, Rājat — रोहः

SṛS — तक्षयः RV — विधा L, कृदि —

विसर्पणम् Suśr — विहृति f Kir — व्युष्टि f W

— (orig) दावस् n — श्वयः MW — समुच्छ्रयः

Hariv, Suśr — समुच्छ्रायः Suśr, Dhātup — समुच्छ्रिति f

Suśr — समुत्थानम् (ifc f आ) Yājñ — समुन्नति f Kālid

Pañcat — समृद्धि f AV, SBr, Up, MBh, etc —

समर्थनम् R — सम्भूति f SBr, Śaṅkṣr — सम्मूच्छ्रयः L

स्फाटि f Satr.

according to the ~~xxxxxxx~~ i. (of the moon) राधावृद्धि ind

R.

causing i. 1 I वृद्धिकर mf(इ)n Mn, VarBrS,

Rājat — निवृद्धि, निवृद्धिकर mfn VarBrS.

1 II आप्यायिन् mfn Kathās — अशुभक mfn

ĀsvGr 4.8.9 — श्रीकारिन् m L.

causing i. of fortune (and) renown (and) wealth

सुरवयत्रोऽथैवृद्धिकर mfn VarBrS causing i. of years

वर्षवर्धन mfn Uttarar common i. of the terms वयः (Pān

3.3.56 Kās, g वृषादि) Bījag (in alg) the common i. of the

terms in a progression प्रचयः (ifc f आ).

giving i. 1 I वृद्धिदु mf(आ)n VarBrS.

1 II पूषराति mfn RV — वर्धः RV.

a granter of i. वर्धनः MBh, R, BhP great i. अभि-

अयन्दः, अभिरयन्दः Ragh, Kum having i. वृद्धिमत mfn Yājñ,

Bhartr — सवृध mfn VS i. of affection प्रेमार्द्धि f

MW i. of kingdom राष्ट्रविवृद्धि f VarBrS — राष्ट्रमिवृद्धि

f VarBrS i. of a tree from root upwards वृक्षादिरूढि f Naish

i. of Brahmanical power ब्रह्मवृद्धि Apast i. of cowherds

अग्निपौष्पः AV 13.1.12 1. (of fire) मूर्च्छनम् MBh 1. of flesh

मांसवृद्धि f Hit 1. (of food) by one (mouthful) (कोशयः)

Gaut 27.13 1. of fruits and flowers फलपुष्पवृद्धि f

MW 1. of glory तेजवृद्धि f 1. of hostility वैराग्यः W 1.

of offspring प्रजावृद्धि f Apast 1. of property रायपौष्पः

Prāt 1. of wealth द्रव्यवृद्धि f Mn — वित्तार्थि f

MārkP for अरुद्धि 1. of years वर्षवर्धनम् MW the moon in her

1. आपूर्यमाणपक्षः (scil चन्द्र) ĀśvGr, PārGr, SāṅkhGr, etc

possessing or partaking of the 1. and wane (of the moon)

सहवृद्धि क्षयभाव mfn Subh procuring 1. of riches

रायस्पोषवनि mfn VS promoting 1. ~~व्ययन~~ mfn Nir the

second 1. of vowels (to which they are subject under certain

conditions) वृद्धि f VPrāt, Pān, Rājat, Sarved yielding

1. वृद्धिकर mf (ई) n Mn, VarBrS, Rājat.

increase vb 1 I वृध् cl 1 वर्धते (intrans) RV,

etc — वृध् cl 1 वर्धते (Ved ep. also वर्धति)

trans P RV, AV, SBr, MBh — वृध् caus वर्धयति

(in later language also वर्धयिष्यति) RV, etc — विवृध्,

विवर्धते RV, etc — संवृध्, संवर्धते (rarely P) RV,

etc — प्रवृध्, प्रवर्धते (rarely प्रवर्धति) RV, etc

— प्रवृध् caus प्रवर्धयति RV, etc — परिवृध्, परिवर्धते Kāv,

Rājāt, Susr — परिवृध् caus परिवर्धयति, परिवर्धयते

MBh, Kāv — संविवृध्, संविवर्धते MBh — समविवृध्

caus समविवर्धयति MBh, R — समविवृध्, समविवर्धते

Hariv — सम्प्रवृथ्, सम्प्रवर्धते MBh, Kāv, etc —

अनुवृथ् — अभिवृथ् caus P AV 1.29.1 & 3, MBh, etc

— आवृथ् A. P. RV — उपयि, उपयिनीति MBh,

Kum, Susr, ^{Megh} MBh, etc — प्रायि, प्रायिनीति, प्रायिनुते Var —

उपयितीभू Gīt 12.27 — परिचि, परिचिनीति,

परिचिनुते RV, etc — सम्प्राचि, सम्प्राचिनीति, सम्प्राचिनुते

MBh — प्ररुह, प्ररौहति MBh, Rājat, SārṅgP —

सरुह, सरौहति Kāv — रुह cl 1 (Dhātup 20.19)

रौहति (m.c. also रौहते, रुहति, रुहते) RV, etc —

रुह caus रौहयति, रौपयते, रौपयति Rājat — पुष

cl 1 (Dhātup 17.50) पुषति (trans), cl 4 (Dhātup 26.73)

पुष्यति, cl 9 (Dhātup 31.57) पुष्णाति RV, etc — समुष

caus समुष्णाति Bhartr — पूष cl 1 पूषति Dhātup

17.24 √पूष — स्फाय cl 1 (Dhātup 14.16) स्फायते

Hcar — स्फाय caus स्फाययति Bhatt — स्फारीभू,

स्फारीभवति Mricch, Pañcat.

II अक्षय — आतृ P RV — आप्ये, आप्यायते

— आप्ये ~~caus~~ caus आप्याययति — आस्फाय, ^{आस्फायते}

Bhatt — उत्कृष caus उत्कृषयति Sāh — (Sāy)

उत्तु, उत्तवीति (RV 10.59.1 — उत्तृ, उत्तरति and

उत्तिरति (Ved) RV, VS, SV, SāṅkhŚr — उदि, उदेति

उदीर caus उदीरयति Suśr, Kum, etc — उद्दू,

उद्भवति MaitrUp, Naish — उद्भिन् pass उद्भिन्-यत

उपपृच P. Ā. RV 1.40.8 — उपसंधा, उपसंद्धाति,

उपसंध्यते Kauś, SāṅkhBr — उपसृज, उपसृजति, उपसृजते

AitBr, ĀśvŚr, ~~Aprāt~~ Aprāt — अथ cl 6.2.4.5.7 अथयति,

अथनोति, अथगच्छि RV, AV, ŚBr, MBh, Mn, etc — एथ cl 1

एथते (rarely एथति) RV, AV, VS, ŚBr, Mn — तीव्रीभू

Rājat 6.99 — दिव cl 4 दीव्यति, दीव्यते Pañc 2.193.B

~~द्विगुणीभू~~ वर्धति — द्विगुणीभू Pañc 3.258 — द्विगुणीभू Kad

— निप्रथ RV 2.11.8 — पटूक, पटूकरोति Jātak

— प्रथ cl 7 (Dhātup 29.25) पृणक्ति, पृङ्क्ते (or cl 2

पृक्ते Dhātup 24.20, cl 1 पृञ्चति AV, cl 3 P RV), RV —

प्रचुरीभू Śis — प्रतृ, प्रतरते RV, AV, ŚBr,

MBh — प्रथ cl 1 प्रथते (Dhātup 19.3) (rarely प्रथति)

RV, etc — प्रथ caus प्रथयति (rarely प्रथयते)

RV, etc — प्रबलय Nom प्रबलयति Mcar — प्रभू,

प्रभवति (rarely प्रभवते) RV, etc, प्रभु — प्रभू

caus प्रभावयति Br — प्रविशिष्य, प्रविशिनाष्टि Uttarar

— प्रौढी-भू, प्रौढी-भवति Ragh, Rājat — (vriddhau)

फलफ् Katy'Sr, Sch — बंह — cl 1 बंहते —

बहुलीभू, बहुलीभवति (intrans) Kāv, Pañcat — बृह, बृह

cl 1 बृहति (the finite verb only with a prep) — बृह

बृह caus बृहयति, बृहयेत MBh, Kathās, Pur, Suśr

— भूमय Nom भूमयति Bhatt — मुचि cl 1

(Dhātup 7.32) मूर्छति AV, etc — वक्ष cl 1 (Dhātup

17.11) वक्षति RV — वळ cl 1 (Dhātup 14.20) वळते

(oftener वळति) Sāh — विकस cl 1 विकसति MBh, Kāv,

Suśr — श्वि (श्वा) cl 1 (Dhātup 23.41) श्वयति TS, ŚBr, etc

pass शूयते Car, ~~caus~~ caus शूययति Gr — संवृ,

संवृणाति, संवृणुते RV 1.121.5 — ^{११}समाप्य, समाप्यायते Bhatt

— समिन्ध, समिन्धे, समिन्धे Bhatt — समृध, समृध्यति,

समृध्नोति Mn, MBh — समुद्भू, समुद्भवति Susr —

समुन्नी, समुन्नयति, समुन्नयेते MBh, Bhp — समेध, समेधते AV,

Bhp — समेध caus समेधयति ĀśvGr, MBh, etc — सम्बंह

caus सम्बंहयति Bhatt — सम्मुर्छ, सम्मुर्छयति Ragh —

^{११}स्त्ये cl 1 स्त्यायते Uttarar, Mear.

५ III औज cl 1.10 औजति, औजयति Dhātup 35.84 —

दक्ष, दक्षते Dhātup 16.7 — दिह cl 2 दिग्धि, दिग्धे

Dhātup 24.5, L — द्रक् cl 1 द्रक्ते Dhātup 4.4. —

पी, पि ल पयते

~~देव देवः~~ cl 1 ~~देवते~~ / — विज caus वेजयति — स्थूल

cl 10 स्थूलयते (also स्थूलयति) Dhātup 35.50 — मंह

cl 1 मंहते Dhātup.

~~1. 10~~ 1 I उपयि pass उपयिष्यते MBh, Suśr, Rājat, Hit

Hit, etc — यि pass यिष्यते Mudr 1.3, Kpr 10.52. ^a/_b

(Sāh) — समुपयि pass समुपयिष्यते Suśr.

1 II आपृ pass आपृष्यते — अय pass अयष्यते

SBr, BrArUp — तन् pass Bhatt.

to be 1. परिषि pass परिषिष्यते Ragh — विवृद्धि

(with गम्, या etc).

to cause to 1. 1 I वृध caus वर्धयति, वर्धयते (in later

language also वर्धापयति) RV, etc — विवृध caus

विवर्धयति MBh, Kāv, etc — सम्प्रवृध caus सम्प्रवर्धयति R.

to 1. more and more अभिवृध MBh, etc to cause to

1. संरुह caus संशेषयति Bhartr, BhP .

to cause to 1. 1 II आप्ये caus आप्याययति Susr, etc

— कृध cl 6.2.4.5.7 कृष्यति, कृष्णोति, कृणुहि RV, AV,

VS, SBr — उद्वेच caus उद्वेचयति Rājat — एध

caus एधयति BhP, Kum 6.90, Bhatt — समुपबृह caus

समुपबृहयति MBh, Vāyup — समाप्य caus समाप्या-

समाख्याययते

ययति, 1

MarkP.

to wish to i. इत्स, इत्सति

Pan 7.4.55, Vop

प्रभू

desid of caus बिभावयिषति AitBr.the wish to ~~xxx~~ i. anything इत्सा L.

increased adj I वृद्ध RV, etc — वर्धित MBh,

Kāv, etc — प्रवृद्ध RV, etc — विवृद्ध SvetUp, MBh,

etc — निवर्धित MBh, Kāv, etc — परिवर्धित Kālid

— संवृद्ध MBh, Kāv, etc — सम्प्रवृद्ध MBh, VarBrS, Kām

— अभिवृद्ध — उपचिंत — अभ्युच्चित Comm on

Nir — परिपुष्ट Sāh — स्फीतीकृत R.

II आपी T — आप्यान — आप्यायित —

ब्रह्मून Sarvad — ब्रह्मूत Prab, Ragh — उदग्

Ragh, Vikr, Śak, etc — उदित R, Kir, etc, उदीत Naish.

1.83, 6.52, 74 — उदीरित — उदीर्ण MBh, R, Susr, Kum,

etc — ऊरूत R, Ritus — उद्विक्त — उज्ज्वल

BhP, Git — उज्जामित Susr, Ragh, Sak, Hit, etc —

उज्जामित — उपरुप — अरुह Kum, Ragh,

Kathās, etc — एधतु L — एधित MBh, Sak, etc

— जृम्भित MBh 8198, Kathās 64.71 — परिभृंहित MBh,

BhP — प्यायित — प्रयुरीकृत W — प्रथित MBh,

Kāv, etc — बहुलित Sis' — बहुलीकृत MBh, Hariv,

Pur — भृंहित MBh, Hariv, etc — भूर्धित MBh,

Kāv, Susr — वैजित MBh — रूढ MBh, Kāv, etc —

संरब्ध MBh, Rajat — शून (Pān 7.2.14) Susr —

समाखट Ratnāv — समुक्षित RV — समुद्धत R,

Jātakam — समुन्नीत MBh — समेधित MBh, R,

BhP — सहसकृत RV — सातिरेक, सातिरिक्त Divyāv

— साधिक f(आ) Gobh, Pur, Divyāv — सान्दीकृत

Vās.

greatly i. समेधित MBh, R, BhP having i. substance

समृद्धार्थ R having i. wealth समृद्धार्थ R highly

1. आडम्बरित Sinhās .

1. by I परिवृद्ध (comp) Hariv, Kāv, etc .

II उपवृद्धित ifc MBh, BhP, Kathās, Das, etc — युक्त

VarBrS संयुत (instr or comp) VarBrS, Rājat

समृद्धि f (ifc) .

1. a hundred fold शतगुणित Vikr 1. by eighty

साशीति Yājñ 1. by fiftytwo द्वापञ्चाश f(इ) SBr

1. by one-fourth स्पाद Mn, Rājat, BhP 1. by onehalf

सार्ध f(अ) Mn, MBh, etc 1. by separation विशुद्धगुणित

Megh 1. by twelve द्वादश f(इ) KātyŚr 1. by twenty विंश

f(इ) VarBrS 1. by two द्विक Mn 8.141 1. by 2,3,4 or 5

द्वित्रितुप्पञ्चक the 1. demand for grain in times of dearth

नीवाकः L 1. in bulk उल्कुल (Kāty on Pān 7.2.55) Kathās

Bhāṭ Bālar, Sārṅg 1. in learning विद्यावृद्ध Hit, Sarvad

it should be 1. वर्धितव्यम् impers Pat one who has 1.

शूनवत Pañ 7.2.14 one whose anger is 1. विवृद्धमत्सर

MW one whose desire is 1. उपनितरस्य Megh 115 one whose

intelligence has 1. विरूढबोध Bhṛ twenty ~~xxx~~ 1. by

four i.e. 24 पतुर्गुक्ता विंशति very much 1. प्रविवर्धित Rājat.

to be 1. I वर्धनीय

Hariv, MBh, Inscr _____

वर्धितव्य _____ विवर्धनीय Pañcat _____ वावृथेन्य

RV _____ प्रत्येय MW.

II राधनीय

caused to increase in विवर्धित

(instr) R caused

to 1. वर्धित MBh 18.105.

causing to 1. II उन्नाभ्य ind p Yājñ, Kathās, BhP,

VarBrS, etc — उन्नाभ्य ind p.

increaser n II अनुप्रदातृ m TS — पीरः —

फा m L.

'disease-1.' व्याधिवर्धकः Kautukar.

one who increases etc राधितृ mfn.

one who causes to increase वर्धयितृ mfn.

about to increase I वल्लयत mfn Pañcat.

~~अधुना~~ II वदयत mfn Sis 2.76.

increasing adj I वर्धने f(इनी) (ifc) MBh, R,

etc नृद्धिमत Yājñ, Bhartr वर्धमान RV, etc

वर्धन f(ई) MBh वर्धिष्णु Śis वर्धनशील

MW प्रवर्धक f(इका) Inscr, प्रवर्धन Hariv, Suśr

वृद्धिभाज Kathās विवर्धन f(ई rarely आ) MBh,

Kāv, etc विवर्धने Mn, MBh, etc संवर्धक W,

संवर्धन Subh वर्ध विवृधत Pañcad

उपचित MBh, BhP, Megh, Ragh, etc.

II अपूर्यमाण उल्कर्षक Śah उल्कलित L

उत्तरिन् Vait उथित उद्धृण BhP

— कर्तृक MW — क्राण RV, कुरु कुर्वाण Sāy

— कुरुकृत RV 8.75.11 — पार्वण f(ई) GrS¹rs,

Kāv, Pur, etc — पुरुकृत (with gen) RV — प्रतरण

f(ई) RV, AV, VS, PārGr — बृहयितृ L — भूयस्कृत

TS — विसर्पण Car — विसर्पिन् Kāv, Suśr —

सुगम्य RV.

always i. I उत्तरान्तर Yājñ, Suśr, Pañcat, Kap, etc —

सदावृथ f(आ) MW.

II अभ्याधिकाधिक Naish.

celebrated with continually i. Stomas (as a Dasa-ratra

festival) उर्वरसौम SBr 12, Vait desirous of i. any-

thang अदिधिषु Bhatt. having a tendency to ^{increase} ~~increase~~

वर्धनशील MW increasing a family वंशवर्धन f(ई)

Vikr, वंशवर्धनि MBh 1. a family कुलवर्धन R 1. a

kingdom राष्ट्रवर्धन R 1. (a person's) honour मानवर्धन

Mn 9.115 1. by four चतस्रन्तर AitBr 8.6, SBr 10.12 f,

ĀPrāt 1. by one एकान्तर SBr, Suśr, RPrāt, etc 1. good

fortune लक्ष्मीवर्धन R 1. (in number) रोहिन् f(इणी)

(1fc) Nidānās 1. in resources समृद्धार्थ R 1. in speed

समृद्धवर्ग Bhag 1. the ghee घृतवृद्ध, घृतवृद्ध (Say) RV

1. joy प्रीतिवर्धन A — हर्षविवर्धन MBh.

1. love I प्रीतिवर्धन A — रतिवर्धन BhP.

II प्रपूरण f(ई) Cat.

'1. merit' पुण्यवर्धन Hariv — वृष्यः Nilak 1. power

वैभववर्धन W 1. riches (said of Krishna) रायरपोष MBh

1. right धर्मवर्धन MBh '1. sacred knowledge' वेदविवर्धन MBh

1. sacrifice यज्ञवर्धन AV 1. strength सहोवृद्ध RV —

वैशेजु RV 1. the phlegmatic humour वेलासवर्धन Susr 1.

the praiser's wealth जराणिप्रा Sāy 1. the understanding

वृद्धिविवर्धन Mn 1. together सवृद्ध RV 1. urine

मूत्रवर्धक

MW i. wealth वित्तवर्धन f(ई) MW _____

प्रतद्वसु

RV 8.13.27, (प्राप्तवसु Nir = विस्तीर्णयन् Sāy)

i. welfare आप्यायन L _____ प्रवृद्धि f Var, Rājati. well (used in explaining su-vridh) सुवर्धयितृ Sāy pro-gressively i. अभ्यधिकाधिक Naish.causing to increase I वर्धन f(ई) (often ifc) RV, etc_____ उपचायिन ifc MBh.

II उत्सर्पित VP.

endeavouring to increase बहुलीकरिष्यु Bhp striving to i.बहुलीकरिष्यु Bhp wishing to i. विवर्धयिष्यु MBh, Hariv, Bhp _____

संविवर्धयिषु Hariv wishing to i. anything ईसु Bhatt.

increasing n I परिवर्धनम् MBh, Kām — अभिवर्धनम् Kad.

the act of i. वर्धः RV — वर्धनी MBh, R.

II आप्यानम् — आप्याशः Kathās — आप्याशनम्

MBh — उत्वृषः — प्रचुरीकरणम् W — तुन्दिलीकरणम्

Bham 4.9 — सम्मूर्धनम् ~~Kan.~~ Kan.

causing i. of cattle पशुवृद्धिकर mf(ई) in Mn 7.212 i.

(e.g. a dose) प्रक्षेपः Car the i. of a number from a

smaller to higher denomination रोहः MW a means of i.

of समिन्धनम् (gen) MBh 12.4385. ~~the state of being increased~~

the state of being increased ऊर्ध्वत्वम् MaitrUp 5.2.

incredible adj I अश्रद्धय R, etc.

incredulous adj II दुष्कुह Bear 1.181 —

दुष्कुहः Divyâv 7,9, etc.

incubated adj II पुष्ट MW.

to act as an incubus II अतिशी, अतिशीते L.

being incumbent upon II अवस्थित mfn (loc) Kum 2.28.

incumbent on a householder ३ गार्हस्थ्य mfn MBh 9.13 to

make 1. समयीक, समयीकरोति R.

deliverance from a painful incumbrance (as that of the

fetus) I ^{११} वैशद्यम् Car.

incur vb I प्रपद्य्, प्रपद्यते (ep. also प्रपद्यति)

MBh, Kāv, etc — समापद्य्, समापद्यते MBh, etc —

भञ्ज cl 1 Ā rarely P MBh, Kāv, etc — सम्भुपे, सम्भुपेति

VarBrS, Śis' — उपे, उपेति RV 1.167.1, 7.84.3, Hit,

Bhag, etc — सम्प्राप्य, सम्प्राप्नोति Mn, MBh, etc —

समवाप्य, समवाप्नोति MBh, R, etc.

II कुरीकृ HParis' — द्या Ā RV, Hariv,

Kāv, Hit, etc — निगम्य, निगच्छति — निशा,

निशाति (acc) ĀsvGr 1.13.7 — निवस्य, निवसति (rarely

निवसते) (acc) MBh — निषेव्य, निषेवते (acc) Mn, MBh
etc

___ नी, न्येति (acc) RV, AV, TS, SBr ___ पश् only

Pres पश्यति, पश्यते Mn, MBh, etc ___ प्रया, प्रयाति (acc)

MBh, Kāv, etc ___ समासद् caus समासादयति MBh, Kāv, etc ___

समुपागम, समुपागच्छति R.

to be going to i. I प्रपद् desid प्राप्स्यते Daś.

to i. (a fine) प्राप्, प्राप्नोति Mn 8.225.

incurable adj I असाध्य MBh 4.395, Suśr, etc ____

अप्रतिसाध्य Vishn, Sch ____ अनीपथ Kāv ____ निरुपक्रम

Car. _____

II अवारणीय Suśr ____ किंयापथम्-अतिक्रान्त Car 5.11

____ क्षत्रिय Kṛṣṇ Kpr ____ दुराचर Suśr ____ निष्प्रतिक्रिय

Das. _____

'curable in a future body i.e. i. in present life' क्षत्रिय

Pāṇ 5.2.92 treating of i. sickness अवारणीय Suśr.

incurableness n I અસાધ્યતા, અસાધ્યત્વમ્ Susr.

II અવાચિતા Susr.

incurious adj I નિપ્રકૃતહલ L.

incurred adj I प्राप्त Mn, MBh, etc.

II उदित, उदीत Naish 1.83, 4.52, 74.

one who has 1. समुपागत R.

~~xxxx~~ incurring adj II आपादिन् Lāṭy.

incurring n I आपत्ति f Yajñ .

II समाधानम् MBh.

i. a fault दोषापत्ति f MW i. guilt पातकयोगः W.

incursion n II आसारः L — पातः Var .

1. of enemies अरिनिपातः Hit.

incurve v I अवभुज Kaus'.

indebted adj I ऋणावत् Hit, VarBrS, ऋणावन् TS

4, ऋणिन् MBh ऋणकृ MBh 13 सऋण Nār,

Sch ऋणावन् RV 1.169.7, 10.34.10.

to become 1. ऋणं प्राप् Mn 8.107 the not being 1.

to आनुष्यम् (gen) Mn, MBh, R, Ragh, Pāṇcat, etc.

to sit down in an indecent posture

II सद

Intens

सासयते

Bhatt.

indecision n I विकल्पः MBh, Kāv, etc — विकल्प-

नम्, विकल्पना MB — विकल्पम् MW.

II अविनिर्णयः MBh 14.998.

1. as to विकल्पना (inf or gen) MBh, R possessing 1.

विकल्पिन् mfn Ritus.

consisting of an indeclinable word I अव्ययवत् mfn

Pat.

an ^{1.} ~~indeclinable~~ compound I अव्ययीभावः Pāṇ, अव्ययी-

भावसमासः Pāṇ 1.1.41 Sch.

an i. word अव्ययम् Pāṇ, Aṇ, etc, अव्ययः L

the state of an i. word अव्ययत्वम् Pat the term used in

designating an i. word कारः (ifc) Prāt, Mn, etc.

indecorous adj I સજ્જયતર Nir, Kāv, Samk.

II અન્યાયિન, અન્યાય .

~~ind~~ 1. conduct અનૈયિતી Naish — અનિયમઃ .

indecorum n II અન્યાયઃ .

indeed

इत

(generally इद्).

indeed I नूनम् ind RV, etc — किल ind

RV, AV, etc — ननु ind L — सत्यम् X ind (g-आदि,

स्वरादि) RV, etc — यत्सत्यम् — यत् सत्यम् Mricch,

Ratnav — नाम ind RV, etc — वै ind —

एवम् — वाद्यम् ind MBh, Kāv, etc — कामम् तु,

कामम् किन्तु, कामम् च, कामम् पुनर्, कामम् अथापि, कामम् ^{तथापि} —

प्रकामः ibc, प्रकामम्, प्रकामतः ind MBh, Kāv, etc.

II अङ्गं ind — अना ind RV — अह ind

SBr — आ (as an adv after words expressing a number) RV

— आ (as an adv after words expressing degree) RV —

इद ind Ved, RV 8.28.4 & 1.147.3 — इव ind —

कृतेन ind RV, MBh 1 — एव ind RV — चिद् ind

RV, VS, AV — तावत् ind R, etc — त्यद् ind RV —

द्विता ind RV — नु ind RV, etc — न्वे ind Br —

भल ind RV, AV — वा KatyŚr, Kāv — वाव ind

TS, Br, Up, BhP — वेया instr sg (=nom) and pl RV

— शश्वत् ind Br — साधु ind R, Kām — स्म, स्मा, स्म,

ष्मा ind RV, etc — स्विद् ind RV, etc — ह ind RV,

etc — हि ind RV, etc.

(as a particle of assent) 1. कामम् ind MBh 3.17195,

R 5.24.4, Śak, Bhartr̥ i. (as a particle of asseveration) खकु

ind R, Śak, etc i.-but हि तु, हि पुनश्च i. not न खकु

R, etc 'when i.' यद्य .

indefatigable adj I अश्रम RV 7.69.7, RV 6.21.12

___ अपश्रम Naish ___ सुजितश्रम Kām ___ अश्रमण

RV 10.94.11.

II अकटुक ___ अमृत्वा f(आ) RV.

an i. teacher दारुणाध्यापकः Pāṇ 8.1.67 Kāś quite i.

अश्रमिष्ठा (superl) RV 4.4.12.

sacrificing indefatigably II अस्तृतयजन mfn RV 8.

43.1.

(prob) indefinable II असनिदर्शन mfn Buddh.

i. (as ātman, brahman) निर्लिङ्ग mfn MBh.

indefinite adj II अपरिमित AV, ŚBr, etc.

going indefinitely अनन्तम् Pan 3.2.48.

having an indefinite number of lines अपरिमितालिखित

ŚBr, KatyŚr.

moving indefinitely II अनन्तम् mfn Pan 3.2.

an indelible mark incised on metal II અક્ષરમ્ .

an i. mark incised on stone અક્ષરમ્ .

to indent by pressure I સંદેશ, સંદેશતિ IBh, Kalid.

indentation n II कटीरः, कटीरम् L.

indented in three places (a brick) I =यालिखित mfn

TS 5, SBr 6, Sulbas.

indentical with IIसम (instr or gen rarely abl)

mf(अ) n RV, etc.

indenting (by pressure of the limbs) a couch of flowers I

संदर्भकुसुमरायन

mfn Sak.

independence n I स्वाधीनता, स्वाधीनत्वम् Kav —

स्वतन्त्रता Mn, MBh, Kathās, HarkP — स्वातन्त्र्यम् Laty,

Maitrāp, MBh, etc — स्वतन्त्रम् Pañcat, Mit — स्वत्वम्

Kath, MaitrS, स्वता III — स्वाचक्षन्त्यम् Mn 3.31 —

^{११}स्वेरता Vet — ^{११}स्वेरिता L — निरपेक्षा (१), निरपेक्षता

~~Kathās~~ (Kathās), निरपेक्षत्वम् (Pāṇatīr).

II अनवच्छिन्नम् — अनायत्तवृत्तिता — अभीजिष्यम्

Suparn — अवसर्गः (ana न्यङ्क्वादि a.v.) L

— परागः L.

complete i. ^{११}निरपेक्ष्यम् Nyāyam (anigram) i. (of a word)

विग्रहः Aprāt (with Buddh) a particular doctrine of i.

स्वतन्त्रम् Buddh.

independent adj I સ્વાધીન f(આ) Hariv, R —

સ્વતન્ત્ર f(આ) Lāty, Up, Mn, etc — સ્વતન્ત્રિન MBh —

સ્વચ્છન્દ્ય f(આ) Yājñ, Kāv, VarBrS, etc, સ્વચ્છન્દ્યક W —

સ્વચ્છન્દ્ય f(આ) R, સ્વચ્છન્દ્યચારિન Kuval, ŚārngP, etc —

અનાયત્ત — અનાશ્રિત — સ્વૈરિન ChUp, MBh, etc —

^{૧૧}સ્વૈર f(આ) L — સ્વૈરચારિન MBh, Hariv, R — નિરપેક્ષિન MBh

— સ્વવશ f(આ) MBh, R, etc.

II અગૃહ્ય Bhatt, સ્વતન્ત્ર — અતન્ત્રિત Gobh 1.5.

26, Sch.

2 I અનધીન, અનધીનક — અનન્યાશ્રિત — અવશ

f(આ) AV 6.42.3 & 43.3 etc — અવશીભૂત L — અસક્ત

Sāṅkhyak — અસદ્ગુ SBr 14 (BrArUp), NāisUp — આત્મતન્ત્ર

BhP — આવેણિક f(ઠ) Buddh — કૌટ Pān 5.4.

95 — નિરદુશ MBh, Kāv, etc — નિરદિષ્ટાન Śamk — નિરવગ્રહ

MBh, Kāv, etc — નિરાલમ્બ Mn, MBh, etc — નિર્યન્ત્રણ

Kāv, Suśr, નિર્યન્ત્રિત W — ભુજિષ્ય L — મુક્તક Pur

— વશિત્ BhP — વિવશ f(આ) (only W) —

સ્વક્ષત્ર RV — સ્વધ્યુર PañcavBr (Sch) — સ્વપ્રધાન L

— સ્વયંભૂ RV, TS, KathUp, Suśr, સ્વયંભુવ MBh, R — સ્વસ્થ

f(આ) W — સ્વસ્થિત Nir.

not 1. I अस्वाधीन R 2.30.33, अस्वतन्त्र .

II कृतानुकर SBr, KatyŚr — अवशिन् Ap.

having an 1. livelihood अनायत्तवृत्ति .

1. action I स्वतन्त्रवृत्ति f L — स्वच्छन्दता MBh

— कामचारः .

शब्दव्युत्थानम् L.

1. (as Brahman) निर्दूढ MBh 1.3315, 12.489 = 14.314 an

1. carpenter(who works at home on his own account and not for a

village or corporation) कौटनक्षः Pañ 5.4.95 an 1. carpen-

ter who works on his own account अनधीनः, अनधीनकः 1. (in the

Padapāṭha) विगृह्य APrāt i. of निरपेक्ष f(आ) (loc of

comp) i. rule स्वाराज्यम् TS, etc i. sovereignty स्वराज्यम्

RV, AV the i. Svarita नित्यस्वरितः Tprāt 2.8, नित्यजात्य and

an i. woman स्वच्छन्द्यारिणी Kād.

'an i. word' I स्वतन्त्रम् (with पद).

II. नानापदम् Prāt — पृथक्शब्दः Vop.

independently I स्वच्छन्द्यात् , स्वच्छन्देन , स्वच्छन्दतः

the state of a woman who lives i. अभुजिष्यालम्

Mricch.

indescribable adj I अनिर्वच्य , अनिर्वचनीय —

अवर्ण्य Up — अवक्तव्य NrisUp, etc.

II निरुपाय f(आ) Naish — वाक्यथपारम—

वापित, अतीतवाक्यथ.

indescribability n II ^{९९}वैलक्षण्यम् Kāvyaḍ, Sch.

indestructibility n II अनुच्छिन्ति f, अनुच्छेदः .

indestructible adj I अविनाश्य

MBh 15.926

अनाद्य .

II अनुच्येय — अप्रतिहत — अप्रमृष्य

RV — अवद्य (NBD) RV 1.185.3 — अविक्षिद्य

RV 1.46.15 — अशीर्य SBr 14 — अस्तृत RV, AV

19.46, 1.20.4 & 5.9.7, (said of the gold) KaushUp & ĀśvGr

(v.1. अस्तृत SBr 14 & PārGr) — अहन्य (TS 4), अहन्त्व

(MaitrS, Kāth) vv.11. ■ for अहन्ति .

having an i. body अशीर्तितनु Kāth — दुःशीर्तितनु MaitrS

1.8.6 of i. nature आनिर्हत f(३) SBr, VS possessing the

०४
faculty/being 1. अनुच्छिन्नधर्मन

SBr 14 possessing the

virtue of being 1. अनुच्छिन्नधर्मन

SBr 14.

indeterminable (as a foundary) II अविषय Mn 8.265.

indeterminableness n II ^{११} वैलक्ष्ण्यम् Kāvyaḍ, Sch.

indeterminate (as an action which is ~~ननु~~ neither good

nor bad) H संश्लेष mfn MBh.

indeterminate

an 1/2 digit (in arithm) I अनियताङ्कः •

index n II सूचि f, सूची — सूचिपत्रम् .

the Anukramanika or i. of the Rigveda ऋग्वेदानुक्रमणिका ;

a complete i. (esp to the Veda) सर्वानुक्रमः (Caran), सर्वानुक्रमणिका

(Cat), सर्वानुक्रमणी (Cat) an i. of the Kāṇḍas of the Taitti-

riya-Samhita काण्डानुक्रमः, काण्डानुक्रमणिका, काण्डानुक्रमणी i. of

the Vedic ~~deities~~ deities देवतानुक्रमणी, देवतानुक्रमः an i.

of Vedic hymns (attributed to Śaunaka by Śhaḍgurusishya)

सूक्तानुक्रमणी an i. showing the successive contents of a

book अनुक्रमः i. to a collection of Vedic hymns (giving the

first word of each hymn, the number of verses, name and family

of poet's, names of deities and metres) अनुक्रमणिका, अनुक्रमणी)

to supply with an 1. अनुक्रम .

L

2 I दैशिनी

Yājñ 1.19, BhP.

India n I वर्षः, वर्षम् (ifc f आ) L, भारतवर्ष, जम्बुद्वीप.)

II जम्बुद्वीपः, जम्बूद्वीपः Buddh, जम्बुध्वजः, जम्बूध्वजः L

Lalit 3.265, जम्बुपर्वतः, जम्बूपर्वतः MBh 6.405.

the central part of the universe (according to Hindu

geography Jambū-dvīpa or I.) कुमासी L.

consisting of Indian fig-trees नीलद्रुम mfn L the

I. crane राजीवः L — अरविन्दः L. ~~thexxxxfigxtren~~

~~MBHXXXX~~

the I. fig-tree I वटः MBh, Kāv, etc, RTL 337 (also

said to be वटम्) — न्यग्रोधः AV, etc. ~~अवरोहिण~~

II अवरोहिण m L — अवरोहणाश्विन L — नीलः

L, वट, नीलवृक्ष L — पादरोहणः L — भूकेशः (only L)

— भृङ्गिन् m L — मण्डलिन् m L — यक्षतरु m L

— यक्षावासः L — वनस्पति m L — वाजिविष्ठा Susr

— विरापिन् m L — रुद्रः L, वट .

Indian

~~the~~ an I. fig-tree forming a circle मण्डलवटः Pañcst

the I. white rose शतदंता MW — सैमन्ती L, सैमन्तिका MW

inhabiting Bhāratavarsha i.e. India भारत mf(ई)n BhP

'King Bhārata's realm' i.e. I. भारतं मण्डलम्, भारतं वर्षम् the

land of Bharatas i.e. I. भारतं

made of the Indian

fig-tree वारय mfn Susr made of the I. fig-tree wood

वाट mf(ई)n Mn 2.45 the seed of the I. fig-tree

रिक्शहारिन् m W a sovereign of India जम्बू दीपेश्वरः

Sukh 1.

indicate vb I सूच cl 10 (Dhātup 35.21) सूचयति

MaitrUp, MBh, Kāv, etc — संसूच, संसूचयति Kāv, Var,

Kathās — प्रसूच, प्रसूचयति MBh —

~~निदिश~~, निदिशति Br, Mn, MBh, etc — प्रदिश

प्रदिशति, प्रदिशते RV, etc — विनिदिश, विनिदिशति MBh,

BhP, Suśr — अभिनिदिश Ts, etc — अपदिश — व्यपदिश

व्यपदिशति MBh, Kāv, etc — उपदिश, उपदिशति, उपदिशते

ŚBr, ĀśvŚr, Gr, MBh, Mṛicch, Ragh, etc — उपादिश, उपादिशति

BhP 1 — आदिश, आदिदिष्टि, आदिशति rarely आदिशते

— आदिश caus आदिशयति Ratnāv, MBh, Śak, Mṛicch —

समादिश, समादिशति Kāv, VarBrS, BhP.

II अभ्यनुशास ChUp — अवयुत caus अवयुतयति

Comm on BrĀrUp — आक्षिप्, आक्षिपति Pāṇ 6.3.34 Siddh,

Sāh, etc — निदृश caus निदर्शयति MBh, Kāv, etc —

पिशुनय Nom पिशुनयति Sak, Ratnāv — प्रतिनय,

प्रतिवक्ति RV 1.41.4 — प्रदृश caus प्रदर्शयति Mn, MBh,

etc — प्रबू, प्रबूवीति, प्रबूते RV, AV, TS, Br,

GrSrs — वद cl 1 वदति VarBrS — समाक्षिप्,

समाक्षिपति, समाक्षिपते Mricch, Sch — सम्प्रदृश caus सम्प्रदर्शयति

(in dram) 'to i. by gesture' सूच cl 10 (Dhātup 35.21)

सूचयति .

to i. Bully I समुदिश, समुदिशति Mn, MBh, etc — सम्प्रदिश

सम्प्रदिशति

MBh, BhP.

II समुपदिश, समुपदिशति MBh.

to be i. I सूच pass सूच्यते Kāv, Kathās, etc

— संसूच pass संसूच्यते Ritus.

indicated adj I सूचित MBh, Kāv, etc — संसूचित

BhP, Pañcat — उपसूचित MBh — निर्दिष्ट TS, Mn, MBh, etc

— प्रदिष्ट RV, etc — अनादिष्ट MBh, Kāv, etc — सम्प्रदिष्ट

MBh, Kāv, etc — सम्प्रदिष्ट MBh, VarBrS — लक्षित Mn,

MBh, etc — अभिलक्षित R 2.57.2.

II आश्रित Sāh, etc — उदित VarBrS — प्रदर्शित

Mn, MBh, etc — (in med) प्राप्त Suśr — विशदित R.

not i. I अलक्ष्य Sāh.

II अनादिष्ट .

as x. i. यथोपदिष्ट R the connection of the i. and the

indicating adj I सूचक f(इका) MBh, Kāv, etc

सूचन f(ई) — सूच f(आ) (ifc) Jātakam

उपसूचक Daśar — व्यञ्जक f(इका) (gen or comp) Mn, BhP

— निव्यञ्जक Mcar 5.62 — व्यञ्जन Hariv (v.1. व्यञ्जन)

— निदेशक — व्यपदेशिन ifc Samk — व्यपदेशक

BhP — लक्षण Vedāntas — लक्षक Sāh.

II निदर्शन f(ई) Hariv, BhP — प्रकाशक f(इका) L

— प्रदर्शक RPrāt — प्रदर्शिन (ifc) MBh, Hariv, Kathās

— बोधक f(इका) ifc Pān, Sch, Vedāntas

वचन (ifc) Pān, KatyŚr, Sarvad.

'i. a matter (so as to facilitate the understanding of the

plot) अर्थोपक्षेपक Sāh, Daśar i. evil अनिष्टाशंसिन् i.

plainly संसूचक Mārkaṭ, संसूचिन् Subh i. respect मानवर्धन

Mn 9.115.

indicating n I निर्दिशः Mn, Kāv, Pur.

the act of ~~ind~~ i. संसूचनम् Daś.

II अभिप्रदर्शनम् Sāh — निदर्शनम् Mn, MBh — बोधनम् Sāh,

Pān, Sch .

i. a matter अर्थोपक्षेपणम् Sāh.

indication n I सूचनम्

Jātakam — सूचा

सूचना

Jātakam, (Suśr, Sāh — अनुसूचनम् — लक्षणा Sāh,

Kpr, Bhāshāp, etc — व्यञ्जनम् Suśr, Rājat.

II (the act of) उपप्रदर्शनम्

Comm on AitUp —

दृष्टम् RV — प्रदर्शना Kāvyaḍ, Sch — प्रदिश f RV, AV,

VS — प्रदिशः (ifc f आ) Nir, ŚrS — समयः (ifc f आ)

W.

(in rhet) implied i. व्यञ्जना Sāh, Pratāp the i. of an

actual reply उत्तरलक्षणम् i. of anything about to occur

पूर्वलक्षणम् Car an i. of disease लक्षणम् Cat — समुत्थानम्

(ifc f आ) L i. of feeling व्यञ्जकः Mālatīm an i. of

internal property गुणलक्षणम् W i. of luck by the hand करद्वि

f T i. of passion व्यञ्जकः Mālatīm an i. of sentiment by

gesture ३ डुः L (in rhet) an i. (word that serves to fix

the meaning of another word) लिङ्गम् (once लिङ्गः, NṛisUp,

ifc f आ, ई only in विष्णुलिङ्गि) Kpr a mere i. दिङ्मात्रम्

Kāvyâd 2.66 subsequent तदन्त १. अनुदेश Kāvyâd.

indicative adj I अभिव्यञ्जक.

1. of I' गमक (gen) Mālat 1.7.

II अनुसूचक f(इका) — ९९९ ओ दशिक Nir.

II रत्नापक Suśr, Sāh 6.60.

indicative of a hundred शतिक 1. of good luck

शुभशंसिन Ragh, Rājat.

indicator लक्ष्यलक्षणभावः Ml rully i. समुद्दिष्ट Mn, MBh, etc

i. by (as by special signs) अभिलक्षित (in rhet) i. by insinu-

ation व्यङ्ग्य f(आ) Kp self-i. स्वयंनिर्दिष्ट SBr that

which is i. व्यङ्ग्य f(आ) Śamk, Sāh vaguely i. लक्षित

Vām 2.1.18.

to be i. I सूचनीय Sāh — सूच्य Daśar Daśar

— लक्ष्य Sāh, Vedāntas — लक्षितव्य Sāh.

II अपेक्ष्य Mn 8.54, Daś — व्यपेक्ष्य R, Pat, Śamk.

to be i. by अभिलक्ष्य to be i. out सूच्य Sāh, सूचितव्य

having 1. II उपदिश्य ind p.

indicating उपदिश्य ind p.

intended to be indicated लिखयिषित Samk wished

to be 1. लिखयिषित Samk.

indicator n II ^१देवांकः

— ^१देव

m

indicator adj I सांकेतिक Sāh — लाक्षणिक r (ई)

Samk, Kpr, Sarvad.

having any i. syllable सानुबन्धक Pat (in Gr) an 1.

letter attached to roots etc इत्, अनुबन्ध q.v. an 1.

letter attached to roots etc (marking some peculiarity in their

inflection, e.g. an i attached to roots denotes the insertion of

of a nasal before their final consonant) अनुबन्धः (in Gr) an

i. syllable attached to roots etc. इत्, अनुबन्ध q.v. an

i. syllable attached to roots etc (marking some peculiarity in

their inflection; e.g. an i attached to roots, denotes the

insertion of a nasal before their final consonant) अनुबन्धः .

(in law) indictment n II प्रतिज्ञा Yājñ.

indifference n I उदासीनता Pañcat — औदासीन्यम्

R, Daḥ, Ragh etc, औदासीन्यम् Naish, Sāntis, etc — उदासः L

— निःसङ्गता, निःसङ्गत्वम् Pur, etc — निःसङ्ग्यम् Jatak —

उपेक्षा MBh, Ragh, Hit etc — उपेक्षणम् MBh, Hit, Sarvad,

etc — निरपेक्षा (R), निरपेक्षता (Kathās), निरपेक्षत्वम् (RamatUp)

— अयुपेक्षा Jatakam — उपेक्षा Venīs — निरपेक्ष्यम्

Kap, Kull.

II अनास्था — अनिच्छा — अनिहा —

अप्रयत्नः — अममता, अममत्वम् — ताटस्थ्यम्

Sah on KapS 1.135 & Yogas 1.33 — निरीहावस्था (Sāh) —

मध्यस्थता MBh, R, etc — मध्यस्थिता MBh — माध्यस्थम्

माध्यस्थम्
Mb 4.257, ~~माध्यस्थम्~~ Dhūrtas — विपक्षपातः MW — वैरवत्तम् L,

वैरवत्तम् Kathās — शत्रुः Rājat — शिक्षिता,

शिक्षित्वम् Hariv, Kāv, Pañcat — शीतकत्वम् Champak —

साम्प्रम् Bhag, Kum, BhP — स्वप्ननीपिका L.

affection of i. towards a beloved object through pride and

conceit विद्वेकः Śis' 8.29, Sch any object of i. उपेक्षणीय

R, Ragh, Comm on Nyāyad, etc complete i. निर्ममता (Kāv)

निर्ममत्वम् (Pur) — निर्वेदः ŚBr, Up, MBh, etc dissolute from

i. शत्रुव्यसनिन् Rājat haughty i. विद्वेकः L i. (esp to

worldly pleasures) ^{११} मैष्वर्ग्यम् Jātak, MWB.

1. to I विरक्ति f (loc, gen with उपरि or acc with

प्रति) Rājat, Pañcat, BhP.

II ^{११} वैतृष्यम् (ifc) MBh, BhP, Yogas, etc — ज्युदासः W.

1. to and abstinence from sensual enjoyment (as involving

injury to external objects) अनुत्तमाम्भसिकम् 1. to and conse-

quent abstinence from sensual enjoyment (as fatiguing) अनुत्तमाम्भस

n (in Sāṅkhya phil) 1. to everything विरागता MBh 1. to

external things विरागः Sāṅkhyak 1. to objects of pleasure or

pain शान्ति f KathUp, MBh, etc 1. to worldly objects विरागः

Sāmkhyak — विरक्ति f BhP i. to worldly objects and to

life वैराग्यम् Up, MBh i. with regard to अरागिता (loc) Sāh

(in rhet) objection to anything by feigned i. अनादराक्षपः

Kavyād 2.140 (in Sankhya phil) a kind of mental i. अपारम्

proud i. (even for desired objects) विद्वेषः Bhar spiri-

tual i. लयः Kap, Vedāntas 'to undergo i.' शिथिलतां गम्,

शिथिलतां व्रज .

with i. I सर्वैराग्यम् ind Pañcat, Dhūrtas.

II सनिर्वदम् ind Dhūrtan साक्षाक्षम् ind Venīs

indifferent adj I ઉદાસીન — ઉદાસિન — ઉદાસ્ત

— સંકુચિત, સંકુચિત W — વિરાગ f(આ) R, BhP

— વિરાગવત Cat — ઉપરત SBr, MBh, BhP, etc

— ઉપેક્ષક BhP, Mn, Sāṃkhyak — અનુપેક્ષ —

નિરુપેક્ષ f(આ) Mn, MBh, Kāv, etc (નિરુપેક્ષક BhP) —

નિરુપેક્ષિન MBh.

II અનાદર SBr, ChUp — અનાદર Bcar, Kathās —

અનીહ — અનીહમાન Mn 4.22 — અનુયોગિન —

અન્તરપતિત Kād — અપ્રયત્ન Mn 6.26 — અમમ Mn

6.26 — કુણીદ W — કૃતાકૃત MBh 13.7612 —

गतसौहृद W तटस्थित Uttarar (said of speech),

तटस्थ Malatīm, Naish 3.55 निराश f(आ) Kap,

Kāv, Rājat, etc निराशिस Kum 5.76 निरिच्छ MBh

निरिह MBh, Kāv, etc निरुह्याह f(आ) MBh, R, etc

निरुह्युक्त MBh, Kāv निर्ममल Kull निर्विषाह BhP

निर्वदवत Pañc निःस्नेह f(आ) MBh

निष्प्रयोजन MBh, Kād नीरत L, विरत प्रमादिन

MBh, Kāv, etc प्रशान्त Up, Mn, MBh, etc मध्यमस्वभाव

Bcar मध्यस्थ f(आ) Mn, MBh, etc माध्यस्थ Kām

विक्कीतुक śis' विगतस्पृह W विपक्षपात W

विमदयम् Jātakam — विमुरवीकृत Samk — शून्य f(आ)

MW — सनिर्विशेष Kād — सम f(आ) VarBrS —

समाचित W, समचित्सु Bhartr, BhP — समबुद्धि .

absolutely i. अभिविपण्यु BhP to become i. to विरज्ज,

विरज्ज्याति, विरज्ज्यते MBh, Kāv, etc become i. विरक्त

Rājat — समीभूत Bhartr to be i. उदास, उदासते MBh,

BhP, Śis, etc to be i. to प्रमद, प्रमन्द (rarely Ā)

प्रमदति, प्रमन्दति, प्रमाद्यति, प्रमाद्यते (abl, loc) RV, etc i. in

regard to life व्यवध्युत MBh an i. person (neither friend

nor ~~few~~ foe) तटस्थः W.

not 1. I अविरक्त

Jain, etc.

II असमव्यस्य .

1. to I निष्कसङ्ग

(loc) Prab, Vedānt — गतसङ्ग

W — अननुषङ्गिन् — विरक्त (abl, loc, acc with प्रति or

comp) MBh, Kāv, etc — विरागिन् (loc) MBh, R, etc —

विरक्तिमत (loc) Kathās — निरपेक्ष f(आ) (loc or comp) —

अनपेक्षिन् .

II असंसक्त

(loc) R 7.3.2, Hariv (loc) —

निरभिलाष (comp) Śak — निर्भम f(आ) (loc) MBh, R,

etc — निर्व्यपेक्ष f(आ) (loc or comp) Kāv, Rājāt — निर्वृत्त

MBh, Kāv, etc — पराचीन (abl) MBh — परोक्षबुद्धि Jātak —

बहिर्मुख f(इ) ifc, Samk (also with loc Divyāv) —

मन्द f(आ) (dat) MBh, Kāv, etc — विमुख f(आ) ifc

Vcar | विषूवत् RV 10.43.3.

1. to all worldly matters व्यावृत्तसर्वेन्द्रियाश्च Pañcat .

1. 'to everything' I सर्वतो विराग — विरागवत् सर्वत्र .

II अनुशयिन् Kap.

1. to pain and pleasure समदुःखसुख MBh, Śak 1. to the

gods अदेवयत् (RV 2,26.1), अदेवयु (RV) 1. towards a good

looking woman दर्शनीयासम Gaṇar 139, Sch 1. with regard to

blame or praise तुल्यनिन्दास्तुति Bhag 12.19. in i. matters

सर्वेषु ind MBh, Q looking on all (things or men) with i.

eyes समदर्शिनि (also with सर्वत्र, सर्वेषाम्) ifc

MBh, Kāv, Pur making the mind i. लय BhP one whose

heart is i. to निवृत्तहृदय (प्रति) Malāv 2.14 remaining

i. विमूर्च्छा Kathās to render i. to विमूर्च्छीकृ, विमूर्च्छीकरोति

(abl or comp) Samk.

indifferently II अवलया instr ind Kathās .

looking 1. समदृश mfn Bhartr, BhP.

indigence n I निर्धनता (Mricch), निर्धनत्वम् (MBh,

Pañc) — दरिद्रता Pañcat 2, Mricch, Bhartr, Naish, etc,

दरिद्रत्वम् Rajat.

II अमति f RV, VS, MV — निकृति f W — माटि

f only L.

'1. personified as the elder sister of Lakshmi

'i. personified as the elder sister of Lakshmi'

Sch. उद्येष्ठलक्ष्मी

indigenous adj II आन्तर MBh दश्य R

माल f(आ) Mn 8.62.259.

indigent adj I निःश्व Mn, MBh, etc.

II अमति RV 10.39.6 — अमतिवन् RV 8.19.26 —

आद्य f(आ) RV — इत्यर f(ई) L — कपिर् L —

काकरुक L — शुद्ध f(आ) L — शुद्धक f(आ) L

(Naigh 3.2) L — रिक्त MBh, BhP

indigestible adj I दुजर

Susr.

indigestibleness n II अजीर्ति

f.

indigestion n I अजीर्णम्, अजीर्णं f L —

अजरकः, अजरकम् .

II अग्निसज्जा f Susr — अन्तर्वसि m — अन्नधामि

f — अपक्ति f — अपाकः Susr — अशयकः susr, etc

— अविपाकः Susr — आमशः L — आमयावि न्वितम्

Mn — पपलताशयः L — वायुगण्डः L .

affected with 1. आमयाविन mfn Mn, Yājñ disorder of

the stomach from 1. अन्तर्विकारः fever produced by 1. आमज्वरः

Sis 2.54 a particular form of 1. विदग्धाजीर्णम् Bhpr '1.

from drinking पानात्ययः Susr, पानाजीर्णम् Gal a kind of

painful i. संविशूलम् L, आमवात one who has died from

i. भोजनीयम् mfn KātyŚr, Comm a particular form of

i. आमाजीर्णम् Bhpr a particular form of i. (with retard

ation of the feces) विलम्बिका Suśr.

suffering from i. I अजीर्णिन् mfn — अरोच्यकिन्

§ mfn Suśr, Hcat — अविपाकता Suśr.

violent and painful i. परिणामशूलम् Cat violent

inflammation of the bowels proceeding from i. पक्तिशूलम् L

violent pain of the bowels proceeding from i. पक्तिशूलम् L.

indignant adj I कृतकोप — कृतमन्यु .

II अभ्यसूयक Bhag — समसर Rājat —

सामर्थ Kāv, Kathās.

to be i. with प्रतिभिद्, प्रतिभिन्नति (acc) Ragh,

Śis to be i. at अभ्यसूय Nom अभ्यसूयति, अभ्यसूयते MBh, etc.

indignation n I मन्यु m RV, etc, मन्यु f L.

II अभ्यसूया Mgh — अमर्षः MBh, R, etc — (in

Samkhya phil) तामिस्रः MBh 14.1019, Sāṃkhyak, Tattvas, BhP

3 (also तामिस्रम्) MārKP 3, L — दुःस्थि m Bhadrab 1.34.

excessive i. गर्जनिम् L i. (especially at the merits

or the happiness of another) असूया Nir, Ap, Mn, etc i.

~~xxxx~~ exited by jealousy (esp in women) ~~मानः~~ मानः Kāv, Daśar,

Sāh shout of i. संक्रोशः ArshBr springing from i..

अमर्षज mfn MBh to show i. अभ्यसूय Nom अभ्यसूयति,

अभ्यसूयते MBh, etc.

to treat with indignity I क्षुत् cl5 धृषणाति Rv etc,

cl 1 धृषति VS, R (acc) Br, MBh.

indigo n I नीलम्

Yajñ 3.38

नीलपत्रा L.

II भाववाही

L

सिक्थम्

L,

= नीली

स्थिररङ्गा L.

dyed with i. नील mf(आजई)n Pāṇ 4.2.2 Vārtt 2, Pat

having the colour of i. नीलीवर्ण mfn Pañc, Hit the i. dye

नीली Mn, Var, Suśr, etc.

the i. plant I नीली

Mn, Var, Suśr, etc

नीलिनी Suśr, नीलिनीफलम् Suśr नीला L नीलिका L

नीलकेशी L नीलवर्णा L नीलपुष्पिका L.

II अविलका L असिता L कालकृतम् SāṅkhGr

— कुसला L — कृष्णा, काली L, Suśr — कैशी L

— क्रीतिका L, कालक्रीतक — क्रीतनी L —

गन्धपुष्पा L — ग्रामणी L, ग्रामिणी — ग्रामिणी, ग्राम्या,

ग्रामिणा, ग्राम्यवल्लभा L — पारटिका L — तुथा L

— तूणी Npr — तूली L — त्रियामा Un, K

— दुर्गा L — दूलेका, दूली L — दोला L

— द्राणिका L — नलिनम् L — नैपाली —

पुक्कसी L — बहुला Bhpr — पुक्कसी L —

मैद्यवर्णा L — मैला L — मैचा L —

रङ्गपत्ती, रङ्गपुष्पी L — रजनी L — रञ्जनी, रञ्जिनी L

— शैवा L — वणिग्बन्धु m L — शोधनी L =

ताम्रवल्ली — श्यामलिका L — श्रीफली, श्रीफला L —

श्यामिका L.

an i. vat नीलीभाण्डम् Hit — नीलपात्रनभाण्डम् W xxxxxx

a kind of i. श्रीफलिका L liquid i. नीलीरसः Pañc.

Indigofera tinctoria n I नीला L — मधुपर्णि f

(Car, m.c.) L, मधुपर्णि L, Suśr, Bhpr — मधुपर्णिका L.

II काला Suśr — महारसा L.

